

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

BROJ 9 (124)
RUJAN / SEPTEMBER 1991.

LEBENDIGE GEMEINDE

MITTEILUNGSBLATT

DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

CIJENA/PREIS 1,- DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Isusovo se trpljenje nastavlja

S bolom u srcu i s tugom na licu prate ove Sinjanke svoga pokojnika na mjesno groblje u Otoku

U ovom broju

- Svjedočenje branitelja str. 2
- Sv. Ciprijan, mučenik str. 3
- Karmelićanke slave str. 5
- Solidarnost hrv. misija str. 6-7
- Odgoj djece u velegradu str. 8-9
- Dominikanci i hrvatski narod str. 10-12
- Ljubav „zaustavila”
„bedem ljubavi” str. 13
- Izišla „Riječ hrvatska” str. 16
- Reforma mirovinā str. 18
- Tuča i batine str. 19
- Dummheit der Mächtigen S. 20

U Isusu Kristu, koji je svojom mukom, smrću i uskrsnućem otkupio svijet, Bog je najočitije pokazao koliko ljubi ljude, kako uživa u njihovoj sreći, kako im želi samo dobro. Žrtvovati Sina na strašnom drvu križa da bi čovjek bio spašen, pa to je vrhunski dokaz ljubavi. Darivajući ljudima svoj život i svoj evanđeoski nauk koji je do u tančine proživljavao, Krist je očekivao da će sva njegova ljudska braća, poslije toga njegova se-

bedarnog čina, živjeti u slozi, ljubavi, prijateljstvu, kao što je i on sa svima živio. Poistovjećujući se sa svakim ljudskim stvorom započeo je novu, sretnu eru čovječanstva. I bilo je za nadati se da se poslije jedne takve otkupiteljske smrti i danog svjedočanstva ljubavi i dobrote, ljudi neće više svađati, mrziti, ubijati. Ali, da!

Ubijanje Sina čovječjega koji je uvijek jedno sa žrtvama, s patnicima i stradal-

Isusovo se trpljenje nastavlja

nicima (tako je poučavao svoje!) nastavljala se. Bog biva gažen i „unesrećivan“ u svima koji trpe nasilje. A nasilja, zločina, nepravde pun je svijet. U ovim našim danima zlom je posebno pogođena Hrvatska.

Razbojničke i lopovske skupine bandita, potpomognute tzv. narodnom armijom, žare i pale po zemlji hrvatskoj koja ih je velikodušno primila i omogućila i život dostojan čovjeka. Padaju mladi životi branitelja hrvatske suverenosti, na najbestijalniji način bivaju ubijeni i izmasakrirani starci, žene i djece. Sve to čini i izvršuje, zna se po čijem naređenju, narodna manjina u Hrvatskoj koja ne prestaje lagati da je ugrožena i goloruka. A u sredstvima priopćavanja srpskih nasilnika podgrijava se mržnja, iznose lažne gnusobe i neistine na kojima im zavidi ne samo Göbbels nego i sam đavao, „otac laži“, kako ga naziva Sveto pismo. Deseci i deseci tisuća žena i muškaraca napuštaju svoja pradedovska ognjišta da bi spasili goli život pred „osloboditeljima“ i čuvarima velikosrpske „balkanske krčme“. Na djelu

je, rekao bi apostol Pavao, „misterij zloće“.

Neprospavane noći, umorni dani, strah, bijes, tuga – sve su to posljedice luđačkog uništavanja i razaranja koje i te kako osjećaju i hrvatski sinovi i kćeri i u inozemstvu. Ljutnja na sve one koji bi mogli i morali pomoći, a ne čine mnogo, je velika. Da se krvnički gaze najtemeljnija ljudska prava Hrvata (u Evropi), izgleda ne potresa odveć one koji o tim pravima ne prestaju brbljati.

Dokle će to trajati, kad će sve to skupa završiti, kako će završiti, s pravom se pitaju svi kojima je stalo do čovjeka i čovječnosti. Gotovih odgovora nema, ali ovo nikako zaboraviti: svim silama i svim sredstvima valja se uključiti u obranu čovjeka, istine i pravde, u obranu zločinački napadnute Hrvatske. Valja pomagati, još velikodušnije, one koji pate, treba puno moliti i nadati se „protiv svake nade“.

Isusovo trpljenje se nastavlja u hrvatskom narodu. No nikada smetnuti s uma činjenicu da je poslije njegove muke i trpljenja došla i zbilja uskrsnog jutra.

fra Ignacije V.

Urednikova riječ

Poštovani čitatelji,

s malim zakašnjenjem evo i rujanskog broja glasila naših misija u vašim rukama. Nadamo se da ste se unatoč ozbiljnoj situaciji u Lijepoj našoj uspjeli koliko, toliko odmoriti. Nadamo se da su i vaša djeca sa svom ozbiljnošću i odgovornošću dobro započela novu školsku godinu.

U ovom broju nemamo mnogo vijesti iz života i rada naših misija. Nisu nam poslane, nažalost. Zato smo na više stranica zabilježili važne događaje iz hrvatske povijesti. Tako smo djelovanju dominikanaca u našem narodu posvetili gotovo tri stranice. Uvjereni smo da će taj članak produbiti naše poznavanje toga značajnoga reda koji je u hrvatskoj Crkvi i njezinu narodu ostavio duboke vjerske i kulturne tragove. Donijeli smo i više informacija iz kojih jasno proizlazi kako iseljeni hrvatski katolici, misije i društva, suosjećaju s domovinskim stradalnicima i kako im velikodušno pomažu. Naveli smo, naravno, samo mali dio darovane pomoći koja je posljednjih tjedana upućena u Hrvatsku. Bilo bi lijepo kad bi se svaka takva pomoć javila i Naddušobrižničkom uredu. Naš je suradnik zabilježio jedan poduži razgovor s hrvatskom obitelji koja živi u bavorskoj metropoli. Vjerujemo da ćete to s radošću pročitati. Najstalniji suradnik našega lista opisuje ovoga puta u svojim crticama kako ne valja odgajati djecu, nudeći, dajako, i pravi put u odgoju. Posljednja stranica posvećena je i ovoga puta našoj narodnoj problematici. Na njemačkom je. Nastojte zato taj tekst dati i svojim njemačkim znancima i prijateljima.

I još nešto!

Vaš urednik odlazi nakon punih dvanaest godina u domovinu (Split). Naslijedio ga je svima vama dobro poznati i priznati vlč. Živko Kustić, dugogodišnji urednik Glasa Koncila. Dok popularnom „Don Juri“ želimo obilježiti Božjeg blagoslova i uspjeha u novom poslu, dotle molimo sve vas, dragi čitatelji, da još više surađujete na stranicama „Žive zajednice“, da je čitate i širite kako bi ona ispunila svoje poslanje u našoj iseljenoj Crkvi i narodu.

Uz iskrene pozdrave odani i zahvalni

fra Ignacije Vugdelija, urednik

Večernji list, 30. 8. 1991, str. 10

PISMO IZ VUKOVARA

Svjedočenje branitelja

VUKOVAR – Branimo se jer čvrsto vjerujemo u pobjedu, jer pobijediti moramo, jer branimo svoje najmilije, svoja ognjišta i lijepu našu. A Jugoslavenskoj armiji, toj velikosrpskoj hordi, svi kao jedan poručujemo da ni pedelj vukovarskog tla nećemo dati bez borbe, a ako privremeno odstupimo, vratit ćemo se i žestoko udariti. Zapamtiti će generali dan kada su krenuli na Vukovar. Plakat će gorkim suzama srpske majke za svojima kada ih budu nosile mrtve preko Dunava. Kroz suze će se morati zapitati: tko ih je poslao? U ime čega su pali?

Letovi aviona nisu prestajali tijekom dana. Svoj smrtonosni tovar ispuštali su ne birajući ciljeve. Koristili su se i kazetnim bombama, zabranjenim svim međunarodnim konvencijama. Artiljerijskim oružjem svih vrsta srpska soldateska gadala je nasumce po Vukovaru. Pogodila je Bolnicu, Poštu, Dvorac, crkve, škole i vrtiće. Ništa joj nije bilo sveto. Zatim je napala tenkovima, oklopnim transporterima i pješadijom. Velika tehnička premoć armije nije nas pokolebala. Uzvratili smo žestoko i odbacili je na početne položaje. Dok je bitka jenjavala, polako se spuštala noć. Što će nam donijeti novi dan, svima nam je znano. Napast će nas ponovno, još snažnije. Spremno ćemo ih dočekati.

A za sve vrijeme bitke djeca i žene bili su u podrumima kuća i skloništima. U jednom podrumu zatekli smo ženu s malim djetetom. Čuvši korake, žena je čvrsto primila dijete k sebi. Bilo ju je strah, ne za sebe, već za dijete. Rekla nam je da nismo trebali dovoziti djecu s mora dok

● Srbijanska soldateska koristila se i kazetnim bombama, zabranjenim međunarodnim ratnim konvencijama

ovo ne prođe. Rekla je da u podrumima ima nekoliko tisuća žena i djece. Dok smo odlazili u nove borbe, pratila nas je odlučnim pogledom. Kao da je time htjela reći: Obranite nas da nam sinovi narastu. Da Hrvatska živi.

Shvatili smo poruku žene. Još žeaše nego dosad prihvaćamo se puške i molimo sve naše da nam pomognu.

Tako je ugodna u Zagrebu ova ljetna večer. Kažu: Ban prkosno stoji. Trg je pun radosne mladeži. Nama je to milo, ali nas guši osjećaj tuge jer,

dok u Zagrebu mladići i djevojke šetaju zagrljeni, naši momci grle puške.

Svaki narod treba borbom zaslužiti svoju slobodu. Zagrebe, ne zaboravi nas! Pomoz!

Alternative nemamo. Borba do konačne pobjede je pred nama. Neće nas na tom putu ništa pokolebati niti zaustaviti. Kad nas počnu priznavati u svijetu, ći će sve puno brže. A vama, Hrvatice naše, poručujemo da se ne bojite dok smo mi živi, a ako padnemo, odgojite nam sinove tako da se sutra ponose svojim očevima diljem lijepe naše. Da se ime Vukovara ponosno izgovara.

PROGONJENI ZBOG VJERE

Sveti Ciprijan, biskup i mučenik

Sveti je Ciprijan rođen u Kartagi (Afrika), u vrlo uglednoj obitelji, početkom 3. stoljeća. Odlikovao se oštrinom uma i brzo se razvija u najrazličitijim duhovnim disciplinama, posebice u govorništvu. Rođen je i odgojen u poganstvu.

Po pouci sv. Cecilijana Bog mu je otvorio oči. Primio je krštenje, zavjetovao čistoću, imanje je razdijelio siromasima i vrlo brzo napredovao u kršćanskom savršenstvu tako da je voljom Božjega naroda i klera bio zaređen za svećenika, a 248. godine i za biskupa Kartage.

Razumnim i kreposnim upravljanjem u svojoj biskupiji osvojio je srca svih vjernika. Zahvaljujući njegovim pothvatima Crkva je u tom primediteranskom dijelu crnog kontinenta doživjela pravi procvat. Da bi svojoj biskupiji i povjerenom mu stado mogao biti od veće koristi, povukao se za vrijeme Decijeve progona iz Kartage brinući se za zatočenike i siromašne kršćane koji su se nalazili u velikoj opasnosti. Napisao je više pisama u kojima je kršćane pozivao da izdrže u ispovijedanju prave vjere.

U svađama oko papinstva stao je na stranu pape Kornelija protiv zabluda koje su naučivali Novacijani. Na koncilu koji je sazvao Papa Ciprijanovo je učenje proglašeno ispravnim i postalo normom vjerovanja u Crkvi. Na jednom daljnjem koncilu branio je valjanost krštenja male djece, iako je mislio da krivovjerci ne mogu podijeliti valjano krštenje makar pri tom upotrijebili crkvenu formu krštavanja Ciprijanovo učenje naravno, nije točno.

Za vrijeme velike kuge koja je u Kartagi harala 252. godine, velik dio građana napustio je grad. Ciprijan je ostao na svom mjestu. Neumorno je njegovao oboljele ne praveći nikakve razlike između kršćana i pogana. Novo progonstvo pod carem Valerijanom nije mimoišlo ni sv. Ciprijana. Najprije je bio poslan u izgnanstvo u Kurubis da bi zatim bio doveden natrag i godine 258. pogubljen u Kartagi.

Djela mučenika ovako opisuju osudu i mučeništvo sv. Ciprijana.

14. rujna ujutro na zapovijed prokonzula Galerija Maksima veliko mnoštvo dođe k Sekstu. Isti Galerije Maksim prokonzul naredi istoga dana da pred njega u atrij Sauciol dođe Ciprijan. Kad je bio priveden, prokonzul Galerije Maksim reče biskupu Ciprijanu: „Da li si ti Tascije Ciprijan?” Biskup Ciprijan odgovori: „Jesam.”

Prokonzul Galerije Maksim reče: „Da li si bio otac svetogrdne sljedbe?” Biskup Ciprijan odgovori: „Jesam.”

Prokonzul Galerije Maksim reče: „Presveti su ti carevi naredili da žrtvuješ”. Ciprijan biskup reče: „Toga ja ne činim.”

Stara je istina da je „krv mučenika sjeme novih kršćana”

Galerije Maksim reče: „Razmisli.” Biskup Ciprijan odgovori: „Čini ono što ti je naređeno. U tako pravednoj stvari nema mjesta razmišljanju.”

Galerije Maksim se posavjetuje sa svojim vijećem te izreče presudu ovim riječima: „Dugo si živio u svetogrđu. Mnoge si ljude pridobio za svoju opaku sljedbu i postao si neprijateljem bogova i rimske religije. Pobožni i presveti carevi Valerijan i Galijen, August i plemeniti Cezar Valerijan nisu te mogli obratiti na svoju religiju. Stoga, budući da si tvorac i glavni nosilac velikih zlodjela, bit ćeš primjerom svima koje si sebi pridobio svojim svetogrdem: tvoja će krv druge poučiti da poštuju zakon.” Rekavši to, upravitelj pročitao osudu napisanu na ploči: „Tascije Ciprijan je osuđen da bude mačem ubijen.” Biskup Ciprijan reče: „Bogu hvala.”

Nakon te osude mnoštvo braće govoraše: „Nek se s njime i nama odrube gla-

ve.” Zbog toga mnoštvo braće iziđe, i mnoštvo svijeta je pošlo za njim. Tako je Ciprijan odveden na Sekstijevo polje, pred razbojnikom je skinuo svoj ogrtač, pao ničice na zemlju i pomolio se Gospodinu. Kad je dalmatiku skinuo i predao đakonima, ostane u samoj donjoj haljini i počne dozivati krvnika.

Kad je došao krvnik, zapovjedi svojim da mu dadu 25 zlatnika. Braća pred njim prostru plahte i ručnike. Nakon toga blaženi Ciprijan rukom sam sebi zatvori oči. Kad nije mogao sam svezati sebi krajeve platna, prezbiter Julijan i subđakon Julijan mu ih svezashe.

Tako je umro blaženi Ciprijan. Zbog radoznalosti pogana tijelo mu je bilo sahranjeno u blizini. Zatim je noću uzeto sa svijećama te u povorci s velikom svečanošću preneseno na baštinu Makrobija Kandida, prokuratora, na Mapalijskoj cesti kod ribnjaka. Nakon samo malo dana umre prokonzul Galerije Maksim.

A preblaženi je Ciprijan, mučenik, podnio mučeništvo 14. rujna za careva Valerijana i Galijena, dok je kraljevao Gospodin naš Isus Krist, komu čast i slava u vijeke vjekova. Amen.

U Crkvi se njegov spomen slavi, zajedno sa spomenom sv. Kornelija, pape, 16. rujna. Priredio: fra Ignacije V.

Srpanj 1991.

*Mrak okrutni mržnje Slavonijom vlada
gdje se smjelo, hrabro za slobodu pada.
Crvena su, majko, tvoja žitna polja
od rumene krvi, za vremena bolja.*

*Razbjesni se silni i crveni vladar
nad svima on htjede postati gospodar,
vijekovječno pravo gazeći narodno,
jer mu ono sada postade bezvrijedno.*

*No uspjeti neće u tim namjerama,
jer se bori za njih krvavim rukama,
jer propada uvijek svako djelo ono
gdje se ne poštuje pravo čovjekovo.*

*Rumena krv ljudska za pravdu je plaća,
slobodu narodu život žrtven vraća,
sjeme posijano urod će donijeti
za slobodu svijetlu časno je mrijeti.*

*Mrijeti za slobodu i život svoj dati
najveća je žrtva za narod što pati.
I povijest već zna da zbog smrti crne
mučenik uživa slavu vječne krune.*

K. K. Mainz

OKOM VJERE DUBLJE I DALJE

Kome Bog govori

Bog ljudima nikada ne govori u množini. Nikada ne govori mnoštvu kao mnoštvu da je ono njegovo dijete. On ne govori masi. Uvijek oslovljava pojedince, i stoji mu na raspolaganju. On je za mene tu, meni se priklanja sa svim onim što on jest.

R. Guardini

Isus i njegovo kraljevstvo

Jedna legenda kaziva: Kad je Isus uzišao na nebo pitali su ga anđeli što će biti od njegova kraljevstva na zemlji. Krist je odgovorio: „Pa na zemlji su moji učenici.“ Anđeli znajući kako su mo učenici neznajni, slabi i razočarani upitaše ga ustrašeno: „Gospodine, zar stvarno nemaš neki drugi, neki bolji plan?“ Krist im uzvrat: „Ne, ja drugoga plana nemam!“

Po(r)uka Marije iz Betanije

Iz Lukina izvještaja o susretu Isusa s Marijom, sestrom Martinom i Lazarovom u Betaniji kraj Jeruzalema ozbiljna kršćanka zna za svoje prioritete: najprije slušati, osluškivati, najprije Krista pitati, najprije Boga moliti, a **onda tek** djelovati, karitativno se zauzimati, kuhati, brigu brinuti. To je njezina deviza. Najprije se napojiti duhom ljubavi Božje, a potom pomagati siromasima. To je ono pravo čemu nas poučava Isusov susret s prijateljima u Betaniji. Tu bi pouku trebalo uzeti sasvim ozbiljno, jer je na djelu neki čudni, zvodnički duh, duh modernog vremena koji uči da je socijalni rad jedino pravi rad, jedina kršćanska zadaća. Za bogoslužje, molitvu, prisebnost taj duh uopće ne mari. To je čisti besmisao. To je zavođljivo šaputanje stare edenske zmije.

Krista Meves

Kolo sreće

Ah, čijem si se zahvalila, tašta ljudska oholasti? Sve što više stereš krila, sve ćeš paka niže pasti!

Vjekovite i bez svrhe nije pod suncem krepke stvari, a u visocijeh gora vrhe najprije ognjeni trijes udari.

Bez pomoći višnje s nebi svijeta je stavnos svijem bjeguća: satiru se sama u sebi silna carstva i moguća.

Kolo od sreće uokoli vrteći se ne pristaje: tko bi gori, eto je doli, a tko doli, gori ostaje.

Sad vrh sablje kruna visi, sad vrh krune sablja pada, sad na carstvo rob se uzvisi, a tko car bi, rob je sada.

Proz nesreće sreća iznosi; iz krvi se kruna crpe; a oni, kije se boje mnozi, strah od mnozijek i oni trpe.

Od izdajstva i od zasjeda ograđena je glava u cara, i u čas se zgoda ugleda, od kē ne bi pametara.

Iz „Osmana“ I. Gundulića

Djelotvorna ljubav liječi rane. Prazne riječi samo povećavaju bol. A. Kolping

Toliko je gladnih ljudi na svijetu da im Bog može doći samo u obliku kruha.

M. Gandhi

Vrednije je spasiti jedan ljudski život negoli podići sedmerokatnu pagodu.

Kineska poslovice

Tama svijeta nije u stanju ugasiti ni svjetla najmanje svijeće.

Kineska poslovice

Ni jedan problem ovoga svijeta neće biti riješen bude li se čekalo da ga se primi onaj koji je za to nadležan. M. L. King

Tko želi uživati u radosti, mora je podijeliti s drugima. Sreća je rođena kao bliznac.

Lord Byron

Srce mora imati ruke, a ruke pak moraju imati srce.

Tibetska poslovice

Tko Boga ljubi u njega se i pouzdaje. Tko se u Boga ne pouzdaje, ni ne ljubi ga.

A. Janssen

Privremenost života

Došao turist prenoćiti u kartuzijanski samostan. Začuden siromaštvom samostanskih sobica upita redovnike: „Pa gdje vam je namještaj?“ Redovnici mu odvrte: „A, gdje je vaš?“ Zatečen tim pitanjem turist će: „Pa ja sam samo na proputovanju!“ Na to mu redovnici odgovore: „I s nama je tako!“ L. Kufner

Siromašni duhom

U hebrejskom jeziku izraz „siromašni u duhu“ (a upotrijebio ga je i Isus u prvom blaženstvu!) znači: biti siromašan u drskosti i samosigurnosti. P. Lapide

Što da učinim?

Što da učinim
kada zbog
praznine duha i
iznemoglosti govora
ostanem praznih ruku?

Da li ćeš me primiti
rastresenu,
nemirnu i
nesigurnu?

Da li Ti mogu prići
ako i ne osjećam
blizinu Tvoje prisutnosti
koja se ne mjeri prostorom?

- dd -

Kako shvatiti?

Kako shvatiti
da čovjek
samo gubitkom
može postići
ono što želi?

Kako shvatiti
da se **vrednote** gube
i prije nego što ih imamo?

Diana Dolić

Ljubavi moja!

Ljubavi moja, tko si?
Ne znam i znam:
prebrzo startaš, kasno kočiš.

Ja sam kamen, zima, suša.
A Ti, Bože?
Ti si srce, ljubav, duša.

Ivanka Periša, Rüss.

Iz domovinske Crkve

Stoljetni hod s bijelim karmelskim plaštem

Proslava 100. obljetnice Karmelićanki Božanskog Srca Isusova Hrvatske provincije

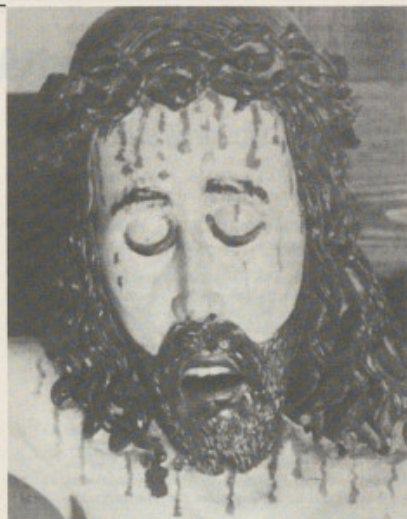
Sestre Karmelićanke Božanskog Srca Isusova Hrvatske provincije sa sjedištem u Zagrebu (Vrhovec 29) proslavile su stotu obljetnicu uspostave svoje redovničke Družbe 2. srpnja 1991. godine svečanim euharistijskim slavljem i prigodnom akademijom. Misno slavlje predvodio je zagrebački nadbiskup i hrvatski kardinal dr. Franjo Kuharić, koji je tom zgodom održao i pobudnu propovijed nadahnut životom i radom osnivateljice ove Družbe, njemačke obraćenice s. **Marije Terezije Tauscher van den Bosch**, kao i djelatnošću sestara Hrvatske provincije. Uz kardinala Kuharića bijahu nazočni đakovački biskup Ćiril Kos, zadarski nadbiskup koadjutor Ivan Prenda, ravnatelj hrvatske inozemne pastve mons. Vladimir Stanković, direktor „Glasa koncila“ dr. Josip Ladika, brojni svećenici i redovnici zagrebačke nadbiskupije i još nekih naših hrvatskih biskupija, zatim veći broj časni sestara, rodbine i prijatelja sestara karmelićanki, te vjernika grada Zagreba i župa u kojima sestre djeluju. Unatoč činjenici da su vojni zrakoplovi nadlijetali susjednu državu Sloveniju i da su se u njoj vodili ratni okršaji kao i činjenici da se ista opasnost spremala Hrvatskoj za što je najbolji pokazatelj zauzeće zagrebačkog zrakoplovišta toga dana, ipak cjelokupna proslava odvila se svečano i molitveno kao slavodobitna oda svoj sestraskoj povijesti u kojoj se zrcale brojne činjenice iz povijesti hrvatskog naroda i drugih naroda s kojima su redovnice ove Družbe životno povezane.

Na samom početku slavlja govorio je vlč. Mato Sakač, dugogodišnji duhovnik karmelićanki u Zagrebu. Njegove riječi ne bijahu samo pozdravnog obilježja uvaženika ovog slavlja, nego još više sveto prisjećanje sna sve ono što tvori bit redovničke zajednice karmelićanki. Osim toga, nije izostavio ni činjenicu da se novostvorena Hrvatska nalazi pred velikom najezdom surovih osvajača kojima treba pokazati civilizacijski izbornost dostojanstvo, slobodu i suverenost. Te i slične činjenice bit će istaknute više puta tijekom ovog slavlja. Potom je vrhovna poglavarica s. Edita Gelemanović pozdravila nazočnike spominjući ih poimence. Posebno je bilo zanimljivo pozdravljanje trojice svećenika koji su odgojeni u ovoj zajednici: Ferdinanda Vražića, Josipa Kukuljuna i Mije Likovića. Njih trojica su iz one brojne skupine mališana što su ih sestre odnjehale u svome naručju kao prave majke! Tim poslom bave se one i danas. Sestra Edita u svom govoru predstavila je redovničku zajednicu rekavši da hrvatska provincija ima 11 redovničkih kuća, od kojih su 2 u Brazilu, 116 zavjetovanih redovnica i 15 djevojaka što se spremaju za zavjete. Za nas je također značajna činje-

nica, što ju je s. Edita istaknula, da sestra Hrvatica ima i u sljedećim državama: u Austriji (Beč i Mödling) 4, Njemačkoj (München) 2, Nizozemskoj (Sittard - središnja samostan ove Družbe) 10, Kanadi (Mississauga) 3 i Brazilu 5 sestara. Valja spomenuti da su tijekom povijesti sestre Hrvatice bile prisutnije u inozemstvu, a time i u našoj inozemnoj pastvi. No, i one, koje nisu bile izravno uključene u rad s našim odseljenicima ili tzv. privremenim radnicima diljem svijeta, samopobudno su se zauzimale za svoje sunarodnjake o čemu vrlo dobro svjedoče sestrarski ljetopisi i osobna svjedočanstva. Takav primjer djelatnosti pokazala im je i sama osnivateljica s. M. Terezija Tauscher koja je početkom ovog stoljeća susretala brojne Hrvate i njihove obitelji u Americi i Kanadi. O tome postoji i njeno pisano svjedočanstvo, što ga s velikim zadovoljstvom donosim: „Ovdje propadaju tisuće Hrvata, nemaju svećenika, ni sestara, nitko ih ne razumije. Nemam riječi da iskažem kako težnem za jednom kućom u Zagrebu. Htjela bih sama poletjeti i potražiti kandidatice.“ Osnovateljica ove Družbe, te brojne njene sestre raznih nacionalnosti, među kojima su i brojne Hrvatice, ulazi u povijest hrvatskog iseljeničtva, odnosno povijest pastve hrvatskih iseljenika diljem svijeta.

Nakon pozdravnog govora vrhovne poglavarice s. Edite, uslijedilo je euharistijsko slavlje. Kardinal se u svojoj propovijedi osvrnuo na proročki lik osnivateljice te prikazao povijest hrvatske provincije, koja seže od 1917. god. kad je harao rat. Od te godine sestre su uspostavile svoje samostane u sljedećim mjestima: Zagreb, Hrvatski Leskovac, Poređe, Punat (otok Krk), Belica kod Čakovca, Slavonski Brod, Strmec kod Svete Nedjelje, Split i Gabela Polje kod Čapljinje. Time njihova djelatnost nije završena, ona se tek razraštava! U svim spomenutim mjestima sestre rade s djecom; posebna im je skrb oko napuštene djece i staraca, a brinu se i oko svih što su prognani na bilo koji način. Takvih nažalost ima uvijek, a o nedavno u ratu za hrvatsku samostalnost njihov se broj iz dana u dan povećava. Njima će sestre stajati na usluzi kao i sav hrvatski narod, na poseban način onaj iseljeni.

Za vrijeme prikaznih darova sestre su u sažetom znakovnom obliku iskazale svoju duhovnu i povijesnu ulogu u narodu, odnosno Crkvi. Uz uobičajene znakove, što služe za sv. Misu koja je izvor sveukupnog kršćanskog nadahnuća za život, sestre prikazuju svoja redovnička pravila, cvijeće, svijeću i djevojčicu Adelinu što ju je jedna sestra donijela u svom naručju. Adelinu su napustili njeni roditelji, ali nisu je napustile sestre. Koliko je takvih Adelina odnjehano u njihovim rukama! Eto, ova mala Adelina prikazana je Bogu kao dar.

Jedna od zadaća karmelićanki jest pomaganje Kristu raspetome u braći koja trpe

Misno slavlje uljepšano je pjevanjem sestraskog zbora pod ravnanjem maestra Miroslava Martinjaka, te pjevanjem Jasenke Galin Pernić i sviranjem Marija Penzara. Dio napjeva „Boga u svima gledati, Bogu u svima služiti, Boga u svima ljubiti“, ujedno je istačnica cjelokupnog slavlja sestara karmelićanki.

Nakon misnog slavlja uslijedio je svečani ručak za sve sudionike, a potom akademija s brojnim popijevkama, igrokazima djece i raznim drugim pučkim igrama. Sve je to u nazočnicima moglo stvoriti dojam stoljetnog hoda s bijelim karmelskim plaštem, a u sestrama ove zajednice pobuditi želju za daljnjim hodom sa svojim narodom u istom tom plaštu.

Potrebno je u ovom izvještaju spomenuti da su se za proslavu sestre pripremale od početka ove godine. Najvažniji oblici pripreme bijahu duhovne prirode, a bilo je i obnova samostana i samostanskih kuća. Također su sestre uz stotu obljetnicu objelodanile knjigu s naslovom „Stoljetni hod s karmelskim plaštem“, koju su napisale četiri sestre ove zajednice. Uz knjigu tiskale su i druge prigodne stvarčice: razglednice, sličice, plakate i sl. Time žele svoju djelatnost proširiti među mlade djevojke kako bi se odazvale redovničkom pozivu i djelatnosti unutar Crkve.

Osim ove središnje proslave u Zagrebu upriličene su i proslave u ostalim spomenutim mjestima Karmelićanki Božanskog Srca Isusova, a slavlja su imale i ostale provincije diljem svijeta. Posebno svečano bijaše u središnjoj kući u Sittardu, gdje živi i radi, kao što već napisah, deset sestara Hrvatica, uz sestre ostalih nacionalnosti.

Ovoj redovničkoj Družbi, i na poseban način sestrama Hrvatske provincije, čestitamo stotu obljetnicu i molimo za daljnji njihov rad među Kristovom braćom, imajući u vidu onaj tekst iz Matejeva evanđelja u kojem se kaže da što god učinimo jednome od najmanje Kristove braće samom Kristu činimo.

Ilja Drmić

Solidarnost misijâ s braćom u nevolji

Kad se bratska srca slože

Hrvatska katolička misija Waiblingen, Kulturno-sportsko društvo „Zrinski“ iz Waiblingena i Društvo građana „Miroslav Krleža“ iz Fellbacha, pomognuti karitasovim službenicima, sakupili su tijekom kolovoza ove godine veliku pomoć za svoju ispaćenu domovinu Hrvatsku: lijekova i sanitetskog materijala u vrijednosti od 60.000,- DM, pedeset tisuća maraka u gotovini i dva automobila hitne pomoći (jedan posredstvom šibenskog biskupa Badurine za Dom zdravlja u Šibeniku, a drugi za kardinala Kuharića da on njim upravlja). Sve kupljeno i sabrano stiglo je na svoje odredište. U ovoj plemenitoj akciji sudjelovali su svi naši ljudi koji žive u tom kotaru, a posebno se istaknula gospođa Ljubica Milardović iz Backnanga. Priкупljanje pomoći iskrvavljenoj Republici Hrvatskoj se nastavlja.

Nijemci pomažu Hrvatskoj

Među 42-jicom darovateljâ u neposrednoj akciji za Stanicu hitne pomoći u Osijeku, koju je 2. kolovoza pokrenuo ogranak Hrvatske kršćanske demokratske stranke (HKDS) za Frankfurt i okolicu, (v. vijest „Pomoć Osijeku i Dalju“) nalaze se i dva njemačka župnika: vlč. Schott iz Hadamara (100,- DM) i katedralni župnik Lixenfeld iz Limburga (500,- DM). I neke druge njemačke župe predviđale su sabiranje tzv. „kolekte“ jedne nedjelje za humanitarnu pomoć Hrvatskoj. Župa Sv. Nikole u Eschbornu, koju vodi bosanski Hrvat, pater Augustin Dragun, prikupila je oko 5000,- DM – približno deseterostruki iznos od prosječne nedjeljne „kolekte“. U jednoj drugoj njemačkoj župi, u kojoj je župno vijeće dosad tvrdo zastupalo stanovište, da jedino treba pomagati cjelovitu Jugoslaviju, došlo se do spoznaje da treba pomagati ugroženoj Hrvatskoj, a ne njezinu tlačitelju Jugoslaviji. Posljedica žive diskusije o tome jest zaključak da uskoro hrvatski studenti u toj župi prirede informativno predavanje o hrvatskom narodu.

Pomoć Osijeku i Dalju

Ogranak Hrvatske kršćanske demokratske stranke u Frankfurtu na Majni prošlog je tjedna (sredinom kolovoza) pokrenuo akciju humanitarne pomoći za Stanicu hitne medicinske pomoći u Osijeku i za Općinu Dalj. U suradnji s Hrvatskom kulturnom zajednicom Wiesbaden te Hrvatskim katoličkim misijama Aschaffenburg, Bonn i Darmstadt, poslano je 3,5 tona sanitetskog materijala, instrumenata, lijekova i hrane kamionom organizacije „Malteserhilfsdienst“ biskupije Limburg/Lahn na spomenuta odredišta, a 16. 8. stigao je iz Bonna i darovani rabljeni sanitetski automobil s lijekovima i jednim defibrilatorom. Suradnicima Stani- ce hitne pomoći u Osijeku predan je i skroman prikupljeni iznos od 11 200,- DM, kao

znak pažnje za njihovo danonoćno, predano zauzimanje oko spašavanja ljudskih života – nevinih žrtava brutalne agresije protiv Hrvatske. Daljnje količine potrebnog materijala bit će poslane idućeg tjedna. Ako još netko želi dodati svoj prilog, može se povezati s ogranakom HKDS-a u Frankfurt na Majni.

Saksonija pomaže Hrvatskoj

Nastavlja se akcija humanitarne pomoći koju je pokrenuo ogranak Hrvatskih kršćanskih demokrata rajnsko-majnskog područja. Frankfurtski se HKDS povezao s njemačkim kršćanskim demokratima, i to s njihovom organizacijom za mladež, „Junge Union“, u pokrajini Sachsen-Anhalt. Oni su svoje izobrazbeno i informativno putovanje u Sloveniju i Hrvatsku povezali s akcijom pomoći žrtvama rata u Hrvatskoj. Nakon povratka u kratkom su roku prikupili i poslali 10 tona materijala u Osijek, grad koji su na savjet HKDS-a grupno posjetili. Pošiljka je stigla. Dopisom su se javili da ne žele ostati pri jednokratnoj pomoći, već su ustanovili akciju „Sachsen hilft Kroatien“ – „Saksonija pomaže Hrvatskoj“, koja želi na dulje vrijeme mobilizirati šire krugove stanovništva ove nove njemačke pokrajine, kojoj, nakon 45-godišnjeg robovanja komunizmu, još i samoj treba pomoći!

23. 8. 91. iz rajnsko-majnskog područja krenuo je drugi teretnjak s 26 tona materijala te drugi sanitetski automobil sa 6 ležajeva za prijevoz ranjenika. Taj je automobil darovao njemački biskupijski „Malteški križ“. Akciji za Osijek i Vukovar su i ovog puta doprinijele misije Aschaffenburg, Darmstadt i Wiesbaden, te u posebno mjeri Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden, a priključio se i

ogranak HDZ-a za Frankfurt i okolicu znatnom količinom lijekova i sanitetskog pribora.

Ublaživanje tuđe nesreće

Jedna poslovice kaže: „Nema ljepše radosti od ublaživanja tuđe nesreće!“ Te su istine svjesni svi Hrvati izvan Domovine u ovom vremenu kad im Hrvatska krvvari. Zato su se misije, društva, stranke i pojedinci svojski angažirali u sabiranju pomoći za braću koja trpe. Tako je HKM Mainz skupila 50 paketa lijekova i sanitetskog materijala, dva kamiona hrane, sanitetski automobil marke „mercedes“ (38.000,- DM) i 75.000,- DM u gotovu novcu. Na smotri vina (11. 9.) u Bingenu hrvatski su se prodavači odrekli cjelodnevnice zarade i poslali je u Hrvatsku.

11 automobila u 5 dana

Hrvati koji žive na području Hrvatske misije Esslingen sakupili su u samo pet kolovoških dana ove godine 250.000,- DM. Tim novcem nabavljeno je devet automobila hitne pomoći (svaki s četiri bolesnička ležaja) i dva mala busa, također za medicinske namjene. Dvadeset i šest vozača s ponosom je iz Krefelda dovezlo ta sanitetska vozila i predalo ih predstavnicima medicinskih centara u Hrvatskoj. Hrvati iz ove misije sakupili su i lijekova u vrijednosti od 40.000,- DM te hranu u vrijednosti 70.000,- DM. I lijekovi i hrana već su stigli u Domovinu, a jedno i drugo sabrali su hrvatski građani u Esslingenu među sobom. Vrijedno svake pohvale!

I na prosvjedu konkretna pomoć

Koordinacijski odbor za zaštitu hrvatske suverenosti iz Frankfurta organizirao je 29. lipnja vrlo uspješni prosvjed protiv velikosrpskih i armijskih divljanja na području

Izbjegla djevojčica (desno) licem izražava svu tugu situacije u kojoj se nalazi

Republike Hrvatske. Više tisuća Hrvata iz rajnsko-majnske regije izrazilo je svoje zgražanje i bunt protiv onih koje ne vole demokracije i mrze sve što je hrvatsko. I nemali broj Nijemaca, Slovenaca i Albanaca sudjelovao je u toj velebnj koloni koja je prošetala, s transparentima i zastavama, najprometnijim frankfurtskim ulicama. Na svršetku mimohoda sabirana je i novčana pomoć. Skupljeno je 72.780,37 DM. Hrvatskom uredu predano je 70.000,- DM, a ostatak je upotrijebljen za pokriće troškova tog izvanrednog prosvjeda.

Zahvala Stanice hitne pomoći

Ovim putem želimo izraziti veliku zahvalnost u ime svoga hrvatskog naroda, građana grada Osijeka i nas radnika Osječke stanice hitne medicinske pomoći svim Hrvatima, građanima grada Frankfurta i svim ljudima dobre volje koji su sudjelovali u humanitarnoj akciji prikupljanja pomoći namijenjene ranjenima i povrijeđenima u ovim teškim vremenima za Hrvatsku.

Možete biti uvjereni da su sve medicinske potrepeštine što ste nam ih poslali stigle u prave ruke i bit će maksimalno upotrijebljene za cijeli hrvatski narod. Posebno zahvaljujemo svim organizatorima prikupljanja svih vrsta pomoći: Hrvatskoj kršćanskoj demokratskoj stranci i njezinu predsjedniku dr. Ivanu Cesaru te Hrvatskoj kulturnoj zajednici Wiesbaden, svim župnicima i suradnicima koji su pomogli u obavještanju Hrvata i drugih građana u Frankfurtu, Aschaffenburgu i Darmstadtu.

Još jednom svima veliko hvala.

Ravnatelj Stanice Osijek dr. Zvonimir Glavaš

Sabirna dobrotvorna akcija, umjesto cvijeća i vijenaca na grob pokojnog Nikole Rimca, donijela je za potrebe najugroženijih hrvatskih obitelji svotu od 5.063,55 DM, koja je predana Fondu „Zrinski i Frankopani“ pri Vladi RH u Zagrebu. Pokojnikova supruga Ivka priložila je toj svoti daljnjih 500,- DM. U svojoj nevolji misli i na tuđu bol i nesreću. U ostvarenju ove akcije pomoći najviše je učinio pokojnikov brat Mijo.

Pozor Livnjaci!

Svoju pomoć rodnom zavičaju u kojoj se podrobno govorilo na „Livanjskoj večeri“ u Frankfurtu, 1. lipnja 1991. godine, možete poslati na za to otvoreni račun koji glasi:

„Livanjski Konto“
Kontonr. 891 264, BLZ 630 50000
Sparkasse Ulm

Sve potrebne informacije možete dobiti na adresi:

Dr. Ivo Jolić
Am Kuhberg 33
7901 Altheim-Alb (Ulm)
Telefon: 073 40/6600

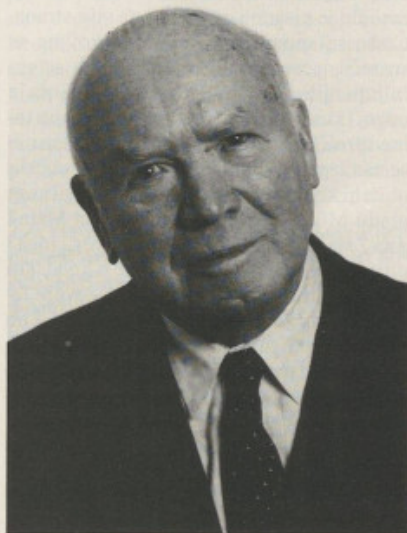
Dijamantni svećenički jubilej dr. Kukolja

Doktor teologije i medicine vlč. Stjepan Kukolja proslavio je 15. rujna 1991. godine u Grünwaldu kraj Münchena svoj dijamantni svećenički jubilej, šezdesetu obljetnicu misništva. Od 1943. godine svećar živi u Njemačkoj i vodi pastoralnu skrb za hrvatske radnike. U isto vrijeme, s dopuštanjem svoga nadbiskupa A. Stepinca, studira medicinu i postiže akademski stupanj doktora. Nakon toga jedno vrijeme radi kao kapelan na dvjema njemačkim župama i studira psihoterapiju. Na Gregorijani u Rimu studira i pastoralnu medicinu. Godine 1970. dopušta mu papa Pavao VI da se uz pastoralnu djelatnost smije baviti i liječničkim poslom. Takvu dozvolu svećeniku Papa je zadnji put dao prije 400 godina. Uz svoj liječnički i psihoterapeutski rad dr. Kukolja upravlja Biološkom klinikom u Grünwaldu i pomaže u župi Marija Kraljica u Grünwaldu. Svoje životno znanje i bogato iskustvo iznio je u knjizi „Gesund an Leib und Seele – Tjelesno i duševno zdrav“, Haug Verlag, Heidelberg. To njegovo djelo naišlo je na veliko zanimanje odraslih i mladeži.

Vlč. dr. Stjepan Kukolja, slavljenik

Brojnim čestitkama koje slavljeniku dolaze sa svih strana pridružuje se i „Živa zajednica“.

Z. Mahmet

Pastoralni radnik – svjedok živoga Boga

Svećenici, pastoralni suradnici, socijalni radnici i svi drugi zaposleni u pastoralu stranaca u biskupiji Rottenburg-Stuttgart svoj godišnji zajednički izlet (Gemeinschaftstag) sprovedu su na Bodenskom jezeru i to 4. srpnja. Po prvi put organizator ovog susreta bio je „Mitarbeitervertretung“ na čelu s predsjednikom Lukom Lucićem, svećenikom iz Rottweila – uz pokroviteljstvo biskupije.

Susret je započeo svečanom euharistijom u drevnoj crkvi u Münsteru. Prelat J. Adam pozvao je nazočne da kao radnici u Božjem vinogradu učine sve da se u njihovim zajednicama probudi interes mladih za duhovna zvanja. U ovom vremenu visoke tehnologije, kad kompjuteri sve više zauzimaju radna mjesta, jedno je sigurno: bolesnima, razočaranima i umirućima smisao za život, vjeru, nadu kompjuter ne može ponuditi! Njima je potreban čovjek koji svojim životom i radom svjedoči da je Bog živ i među nama, potreban im je pastoralni radnik.

I zato treba moliti te ustrajati u molitvi. Jer samo u zajednicama koje žive bogatim duhovnim životom „rađuju se“ budući svećenici, časne sestre...

Na kraju sv. Mise molilo se za sve postradale od agresije i sile u Sloveniji i Hrvatskoj. Prelat Adam je pred 120 nazočnih rekao da se on osobno stidi nekih njemačkih političara koji su dugo „stiskali oči“ da ne vide nepravde i

nasilja koja su se činila na teritoriju (bivše) Jugoslavije, gdje su kršena, a danas se još više krše osnovna ljudska prava i gazi ljudsko dostojanstvo. Njemačka Crkva daje punu podršku stradalnicima – hrvatskom i slovenskom narodu, moli za mir, pobjedu razuma, strpljivosti i demokracije.

Pastoralci su zatim posjetili i crkvu St. Georga u Reichenau staru preko tisuću godina, na koje su zidovima slike neprocjenjive vrijednosti koje prikazuju osam Isusovih čuda.

Nakon zajedničkog ručka, koji je potrajao prilično dugo, krenulo se prema otoku Mainau na Bodenskom jezeru. Puna tri sata šetali su uz obalu koju je zapljuskivala bistra jezerska voda, divili se prirodnim ljepotama, tisućama različitih vrsta biljaka, cvrkutu ptica, mirisu i ljepoti raznobojnog cvijeća i žuboru potoka. Netko uskliknu: ovako lijepo mora biti u raju! Zaista, kad se čovjek nađe okružen ovako lijepom prirodom, daleko od nebodera, asfalta i auta, osjeća se kao dio te prirode – što čovjek u svakodnevnom životu često zaboravlja. Bio je to divan ugođaj, koristan i lijep susret.

Svećenici, socijalni radnici i pastoralni suradnici razidoše se svojim kućama, k svojim radnim mjestima s nešto jačom voljom i većom motivacijom za svoj posao, s ohrabrujućom spoznajom da svijet ne može opstati bez radnika u Božjem vinogradu.

Stanka Vidačković

AKTUALNI RAZGOVOR

Nošeni riječju domovinskom

U Njemačkoj, a i drugdje diljem svijeta nalaze se na tzv. privremenom radu brojne hrvatske obitelji, tj. roditelji sa svojom djecom. O njihovu načinu života i rada u tuđini zacijelo je pisano i govoreno na više strana. Često su spominjane teškoće s kojima se susreću, posebice teškoće s kojima se sučeljuju njihova djeca. Jedna od poteškoća je odgoj i školovanje. Da ne bismo o svemu tome razmišljali previše uopćeno, odlučismo se na razgovor s jednom od naših katoličkih obitelji koja zasada živi i radi u njemačkom gradu Münchenu. Naši sugovornici **Mate i Ana Žaja** otkrit će nam nešto od svega toga i omogućiti ozbiljno razmišljanje o hrvatskoj obitelji u tuđini. Naslov ovog razgovora izvučen je iz riječi oca ove obitelji, Mate, i ne samo da pokriva značenje onoga što on i njegova obitelj proživljava izvan domovine nego i svih naših obitelji. Dakako, u domovinskoj riječi skriva se višestruko značenje pa i ono religijsko, religiozno.

ŽZ: Poznam mnoge naše obitelji u inozemstvu, ali izabrah upravo Vas za ovaj razgovor. Naša domovina Hrvatska doživljava rat i nije baš jednostavno razgovarati o nečemu drugome. Uvjereni smo da sve ima svoj kraj pa i taj rat u domovini, a potom valja opet nastaviti pravi ljudski i kršćanski život; osim toga i u ovakvim okolnostima valja živjeti i stvarati bolju budućnost svome narodu preobrazbom iznutra, što na poseban način vrijedi za kršćansku obitelj u tuđini. Što biste Vi na to sve odgovorili?

Mate Žaja (M.Ž.): Mi smo počašćeni tim izborom. Drago mi je da mogu nešto reći u javnosti što bi moglo pridonijeti boljitku naših obitelji u inozemstvu, kao i onih u domovini. Svima nam je teško što se ratuje u našoj domovini. Uzroci su nam svima dobro poznati, pa o tome ne moram ni govoriti. Sasvim je razumljivo da se i u takvim okolnostima mora živjeti i raditi, a povrh svega Bogu moliti. Nadamo se najboljem ishodu, jer vjerujemo da je Bog na strani nevino napadnutih.

ŽZ: Da nastavimo ovaj razgovor prisjećanjem na početak tvog boravka u Njemačkoj, odnosno početka boravljenja tvoje obitelji. Smatram da je vraćanje na početke uvijek zanimljivo, tj. svezano je možda osjećajem gorčine, bola, radosti...

M.Ž: Dolazak u Njemačku doživio sam vrlo teško. Sve mi je bilo novo i nepoznato. Morao sam učiti jezik da bih se mogao sporazumijevati s ljudima s kojima radim. Teško sam se privikavao na stil života koji je različit od onoga dolje u rodnom zavičaju. U svojoj rodnoj Prisici igrao sam se s vršnjacima. Posebno smo voljeli bućanje. Sada je sve to prekinuto i otpočelo je nešto novo. No, s vremenom sam se prilagodio novim uvjetima života, te sam prihvatio ovu državu kao svoju novu domovinu, ali nikad svoju rodnu domovinu nisam ispustio iz vida. Na nju sam uvijek mislio, o njoj sam uvijek sanjao.

Učenje njemačkog jezika nije u meni potisnulo moj hrvatski jezik, nego ga je još više oživjelo. Hrvatska riječ izgovorena među našim ljudima otkrivala je domovinu, te mi se činilo kao da je ona tu sa svim svojim ljepotama i čarima.

Najprije sam došao u Baden-Württemberg gdje sam radio kao radnik na kojekakvim gradilištima. Tu sam stekao mnoštvo poznanstava i dobrih iskustava. Potom sam se premjestio u München gdje sam otpočeo raditi u ugostiteljstvu. Tim se poslom bavim i danas.

ŽZ: Ti si, dakle, došao u Njemačku kao mladić, a danas si sa svojom obitelji: ženom i dvoje djece. Zanima me koje si godine došao i kad si se oženio?

M.Ž: U Njemačku sam došao 1970. godine. Dakle, prije punih dvadeset godina. Sljedeća godina bit će vrlo značajna za naš hrvatski narod kad se dogodilo glasovito „hrvatsko proljeće“, što je oživjelo opet prošle godine dobivši svoj pravi izraz. Usputno pripominjem da se nisam mogao baš previše baviti praćenjem svih političkih zbivanja, ali nisam ni odsutan od njih, što je sasvim primjereno ljudima jedne zajednice, jednog naroda. Išao sam povremeno kući, u domovinu. Svaki odlazak bio je kao snoviđenje. U kratkom razdoblju trebalo je uspostaviti vezu sa svime onim što je izgubljeno, trebao sam za vrijeme svojih odmora nadoknaditi propušteno vrijeme života u domovini, u rodnom zavičaju. Tako to traje sve do danas. Godine 1977. upoznao sam Anu s kojom sam se i oženio. Zasnovao sam brak s kojim sam zadovoljan. Imamo dvoje djece.

ŽZ: Sada bi nam gospođa Ana mogla nešto reći o svojim dojmovima u Njemačkoj, o iskustvu obiteljskog života u Njemačkoj.

Ana Žaja (A.Ž.): Sretna sam u svome braku. Rodili smo dvoje djece. Radim sa svojim mužem u restoranu. Posao je dosta naporan. Ja sam se također prilagodila životu i radu ovdje, ali misli su mi usmjerene na domovinu. Da je to točno, pokazuje činjenica gradnje naše obiteljske kuće u Splitu i odlasci u domovinu. I ovog ljeta ići ćemo kući, iako je stanje vrlo teško. O iskustvima obiteljskog života u Njemačkoj mogla bih puno toga kazati. Jedno svakako treba reći, a u svezi je s poteškoćama na koje nailaze naše obitelji. Poteškoće su vezane za bračnu vjernost, odgoj djece, školovanje djece i sl. Što se moje obitelji tiče, mogu reći da sam zadovoljna, jedino bih voljela da moja djeca uz sve drugo nauče i hrvatski jezik u školi. Vjeronauk im je osiguran pri našoj Hrvatskoj katoličkoj misiji u Münchenu, a pohađaju i njemačku školu.

Oboje djece smo rodili i krstili ovdje u Münchenu, u našoj HKM. Krstio ih je fra Dominik Šušnjara, koji je nedavno preminuo na-

kon što je pohodio domovinu Hrvatsku. Povodom krštenja i prve priče naše djece priredili smo uobičajena slavlja na kojima se okupilo više naše rodbine, prijatelja i domorodaca.

Naša povezanost s Crkvom je vrlo dobra. Zadovoljni smo sa svojim svećenicima i čč. sestrama. Oni se trude da nam usade u srca ljubav prema Bogu, braći ljudima bilo koje nacionalnosti oni bili, a na poseban način gaje ljubav prema domovini, hrvatskom jeziku, našoj kulturi i sl. Nas Hrvata u Münchenu ima više od 30 tisuća. To je, koliko mi je poznato, jedna od najvećih naših misija u Njemačkoj. Nijemci se dive našem odzivu na nedjeljne i blagdanske sv. Mise, kao i brojne druge skupove što ih priređujemo. Njihov je TV snimala naše Mise i prikazivala ih svojim gledateljima da se sami uvjere u snagu naše vjere.

Valja reći i to da nas Nijemci prihvaćaju vrlo dobro. Nas u ugostiteljstvu posebno cijene i ja sam im u tom smislu vrlo zahvalna, kao i cijela moja obitelj.

ŽZ: Možda bi dobro bilo da nam još nešto kažete o odgoju djece u ovakvim uvjetima. Naime, djeca pohađaju njemačke škole, uče njemački jezik, usvajaju ovdašnji mentalitet, stječu prijateljstva i sl. Ona nemaju zasada dobro organiziranu nastavu na hrvatskom jeziku, a i ako je budu imala, hoće li to stvoriti u njima pravu volju za svime onim što je domovinsko?

M.Ž: Moja djeca pohađaju redovno vjeronauk u HKM. Ona tamo uče usputno i hr-

Ona misli na svoju djecu, ona ne prestaje moliti za njih

vatski jezik uz sve bogastvo vjerske naobrazbe. Da toga nema, bilo bi loše za budućnost naše djece. Osim toga, trudimo se redovno ići na nedjeljne i blagdanske sv. Mise, gdje se opet čuje materinska riječ koja i nas roditelje i našu djecu ponese u pravi život. Mi ovdje slavimo sve naše kršćanske blagdane, te naša djeca i na taj način mogu učiti i usvajati duh svoga naroda, a posebno im je omogućeno da usvoje jezik kojim mi govorimo. To je jezik našeg kraja. Tim jezikom oni govore. Dakako da u djeci dolazi do sukobljavanja pojmova što pokatkad možemo osjetiti, jer uče i njemački jezik u školi i govorni jezik ovog kraja Njemačke. Tim se problemima mogu baviti stručnjaci. Naše su mogućnosti u tom pogledu ograničene. Vjeronauk također uče i na njemačkom jeziku, što je vrlo dobro. Njemačka škola organizira puno toga, a i Crkva. Mi se sa svime time slažemo jer smatramo da to koristi odgoju naše djece. Valja i to reći da je lako s manjom djecom; poteškoće nastaju s odraslijom. O tome bolje znaju naši svećenici i svi ostali njihovi skrbnici. Mi ovdje u Münchenu organiziramo razne susrete povodom pojedinih blagdana, slavlja i sl. Tako slavimo imendane, rođendane, krštenja, prve pričesti, krizme, pa i vjenčanja. Sve to pomaže i u odgoju naše djece, a da ne govorimo koliko to znači i za sve nas.

A.Ž: Mogu dodati da u ovom gradu postoji Hrvatsko obiteljsko društvo KOLO, zahvaljujući Rajku Rađasu i drugim našim kulturnim djelatnicima. Odnedavno je osnovana i Matica hrvatska za iseljenike. Ta i slična društva i organizacije potpomažu da se održavaju veze s domovinom i svim njenim bogastvom kulture i duha. Postoje folklorne grupe što djeluju pri Crkvi, odnosno HKM. Mi smo uvijek poslije takvih nastupa radosniji, poletniji za rad i život u tuđini. Silno nam je drago kad nas pohode ljudi iz domovine, posebice svećenici. Oni nam donose domovinske vijesti i tako nam uprisutnjuju domovinu.

ŽZ: Što biste mogli reći o obitelji u velegradu, odnosno našoj obitelji u jednom evropskom velegradu?

M.Ž: Obitelj doživljava u velegradovima razne patnje. Ona je često rastrgana... Postoji u svakoj obitelji čežnja da se ode dolje, u domovinu, ali sve se nekako odugovlači, jer navodno ni za koju od obitelji nisu stvoreni još povoljni uvjeti. Mi čekamo da nas domovina primi. Tu dvojbu može svatko razumjeti, posebno onaj tko imalo poznaje naš način života, naše poslove i težnje... Da je naša čežnja za domovinom neograničeno velika, najbolje pokazuju naši odlasci kući za Božić. Tada kao da se u svima nama probude nagoni za domovinom. I u tom božićnom razdoblju ispunimo svoje duše domovinom, domovinskom riječju, svim ljepotama njenim... I opet se s tugom vraćamo, opet prihvaćamo svoj posao i ovdašnji život. Mislamo da još uvijek tako mora biti. Voljeli bismo da se to okonča. Uskrs slavimo u Njemačkoj.

Naša djeca više vole slaviti Božić u Njemačkoj, jer se tu za njih puno toga organizira. Nama darovi ne znače puno kao našoj djeci, pa mi volimo domovinski Božić. U ljetnom razdoblju domovini nas privuče štošta, a ponajviše blagdan Velike Gospe. Tada se nađemo u kojem od domovinskih svetišta, ispunimo se mirom, srećom i vraćamo se ovamo.

A.Ž: Moguće je sačuvati obiteljski i bračni život ako se moli, ako se pohađa crkva, ako se poštuju blagdani. Svi mi imamo vremena za sve to. Trudim se tako živjeti u svojoj obitelji. Svim našim nastojanjima potpomaže Crkva, pa i škola. Vjera i kultura dolaze do nas upravo preko tih dviju ustanova, a odgoj dobiva svoj pravi izgled kad je u suodnosu s tim ustanovama. Obiteljski odgoj svakako ima prvenstvo, ali ne može biti bez oslonca na odgoj u društvu i Crkvi.

Zasada nemamo nikakvih problema sa svojom djecom. Odgajamo ih u duhu svoje vjere i kulture svoga naroda. Trudimo se skrenuti im pažnju i na krupne probleme života u svijetu, odnosno života u ovom njemačkom gradu. Ukazujemo im mogućnosti stjecanja odgojnih zasada u samom životu. Ne želim da nam djeca budu u raskoraku sa svime onim što je dobro i plemenito u suvremenom načinu života, a isto tako želja nam je da znaju zauzeti pravilan stav prema svim porocima moderne civilizacije, tj. da znaju dobrim pobjeđivati zlo i oplemenjivati svijet u kojem žive. U tom smislu vjera puno pomaže i nama i našoj djeci. Ta je činjenica zamjetna i kod svih obitelji s kojima se mi susrećemo ovdje i u domovini. Osim toga, želim naglasiti da i brak, pa i svakodnevni napredak dobivaju svoj pravi izgled u vjeri.

M.Ž: Čovjek je bez vjere prazni sanduk. Promatram svednevno svoje goste u restoranu, a susrećem se s brojnim ljudima, bogatašima i sl. Iz svih tih susreta mogu reći misao koja je često prisutna među nama: ljudi su iznutra bolesni, njihova duša je prazna jer su zaboravili Boga. Stoga nije ni čudo da dolazi do rastava brakova, do raznih

drugih nedaća o kojima svakodnevno čitamo u novinama i slušamo na televiziji ili radiju.

Mi nedjeljom moramo raditi, ali ja nedjelju uvijek doživljam kao blagdan. Nedjelja i ostali blagdani ispunjavaju nas radošću i učvršćuju u vjerskom životu. Obično nedjeljom prispiju naše katoličke novine koje nas svojim bogatim sadržajem okrijepe. Brojni članci podsjećaju nas na naše ljudsko i kršćansko dostojanstvo. Podsjećaju nas i na našu osobnu i zajedničku obiteljsku molitvu, podsjećaju nas na korisnost posta i pokore, dobrih djela i sl. Vremena za molitvu i prilike za dobra djela imamo. To pokušavamo prema svojim mogućnostima i činiti.

ŽZ: Vi ste rodom iz Prisike, mjesta koje pripada župi Aržano. To je mjesto na spojnici Hrvatske i Bosne. Recite nam nešto o tom djeliću domovine!

M.Ž: Mi smo vezani za svoje rodno mjesto, kao i svi Prisikanci. Dolje se slavi Velika Gospa. Ove je godine bilo svečano jer je otvorena kapelica koju su sami Prisikanci sagradili kao zavjetnu kapelicu. Ideja za gradnju kapelice začela se na „Prisikim danima“ koji se slave početkom kolovoza kad nas se najviše sabere iz cijelog svijeta i domovine u rodnu Prisiku. Tom se zgodom veselimo, igramo, pjevamo... baš kao nekad davno. Obnavljaju se uspomene na dane djetinjstva, obnavlja se vatromet jezika, posebice u onima koji rade u stranim zemljama gdje govore njihovim jezicima. Od tih uspomena se živi opet do ponovnog susreta.

ŽZ: Srdačno zahvaljujem na ovom razgovoru. Želim tebi i tvojoj obitelji puno uspjeha, sreće i blagoslova, a također svim našim obiteljima u tuđini. Želja nam je da se svi vratite u domovinu i da dolje nastavite svoj daljnji životni tijek, a posebice nam je želja da djeca naših obitelji ne zaborave svoj jezik i sveukupno vjersko i uljudbeno blago našeg hrvatskog naroda, te da i oni obogate svojom prisutnošću našu napaćenu domovinu.

Razgovarao: Ilija Drmić

„Mahnwache“ u središtu Frankfurta

Već nekoliko dana (svršetkom kolovoza i početkom rujna o.g.) „stražare“ hrvatski mladići i djevojke, uglavnom študenti, iz rajnsko-majnskog područja na trgu Paulskirche u Frankfurtu. Pred tim svojevrsnim simbo-

lom njemačke demokracije i jedinstva naši mladi dijele letke s najvažnijim informacijama, razgovaraju s njemačkim prolaznicima i traže da Njemačka prizna neovisnost Republike Hrvatske. Ta plemenita akcija nailazi na velik odjek u njemačkoj javnosti i na veliko zanimanje sredstava priopćavanja.

Odgodjena Međunarodna smotra folklor

Poduzeće za organizaciju priredbi i manifestacija iz Zagreba u svom dopisu od 7. srpnja javilo je Naddušobrižničkom uredu u Frankfurtu: „Zbog neizvjesne situacije u Republici Hrvatskoj i otežanih uvjeta transporta odlučeno je da se ovogodišnja XXVI Međunarodna smotra folklor odgodi po

mogućnosti za IX mjesec ove godine. Moli-mo vas da nas odmah izvijestite da li biste bili u mogućnosti sudjelovati na Smotri u drugoj polovici IX mjeseca. Bilo bi nam veoma drago da se ova Smotra, za koju ste se vi, a i sve ostale grupe tako marljivo pripremali, ipak održi.”

Napomenimo da je i ovogodišnji Splitski festival, na kojem su trebali nastupiti i „Ujaci“, također odgođen.

Dominikanci za hrvatski narod

Pišući o „Isusovcima i hrvatskom narodu“, Živa zajednica, broj 3. (ožujak 1991.), gosp. Jura Planinc navodi da „prve početke visokoškolske ili sveučilišne nastave u Hrvata treba pripisati u zaslugu pavlinima i onda isusovcima“ te da isusovci osnivaju 1669. g. prvo hrvatsko sveučilište, prvo u jugoistočnoj Europi, što je netočno i povijesno opovrgnuto. Možda gosp. Planinc nije upoznat sa suvremenim povijesnim dostignućima, pa bih samo usput upozorio da su otkrićima hrvatskog dominikanca, profesora na dominikanskom učilištu – „Angelicum“ u Rimu, dr. Stjepana Krasića (usp. Filozofsko-teološki studij dominikanskog Reda u Zadru 1396–1806; Zadarska revija br. 1–2/1987.), počeci visokog školstva u Hrvata pomaknuti u daleku 1495. godinu, kada je general dominikanskog Reda Joachim Turriani provincijski studij dominikanske Provincije Dalmacije proglasio generalnim studijem, dakle sveučilištem. O tome se dosta pisalo, a pored „Zadarske revije“ upozoravam i na knjigu također hrvatskog dominikanca, profesora na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu dr. Franje Šanjeka (Crkva i kršćanstvo u Hrvata I, Zagreb, Kršćanska sadašnjost 1988.). Bilo bi mi drago ako biste našli malo prostora u „Živoj zajednici“ i objavili ovaj dopis o doprinosu hrvatskih dominikanaca religioznoj kulturi u Hrvata (ovdje sam prikazao samo djelatnost od 17. st., a spreman sam i dalje surađivati).

Osnivanje škola na hrvatskim prostorima teklo je usporedo s osnivanjem pojedinih dominikanskih samostana. Sa sigurnošću se zna da zagrebački biskup Stjepan II. Babonić (1227–12247) poziva dominikance u Zagreb i Čazmu da „organiziraju škole po uzoru na zapadna učilišta“, tj. da poučavaju u biskupskim školama u kojima se učila gramatika, retorika i dijalektika (trivium). Zagrebački biskup dominikanac Augustin Kažotić iz Trogira (1302–1322), koji je studirao na Pariškom sveučilištu, prvi je reformator školstva u Hrvatskoj. Po uzoru na dominikanska učilišta Kažotić reformira katedralnu školu u Zagrebu. Određuje da kanonik lektor, kao voditelj škole, ne smije „ništa uzimati od siromašnih učenika koji prose ili bi prosili da im drugi iz milosrđa ne pomažu“. Prema Kažotićevu programu na zagrebačkoj katedralnoj školi „izjutra se predavala gramatika, neophodna za razumijevanje većine; u podne, kada su učenici spremniji, tumačila se logika; druga gramatička pravila treba izlagati prema intelektualnoj zrelosti slušača, a neposredno nakon Večernje vježbalo se deklinacije, (jer tako) učenici postaju sposobnima da se izražavaju latinski i da razumiju ono što im se predaje“ (Ivan Gorički). Cilj školske reforme Augustina Kažotića „teži vjerskom i kulturnom prosvjetičvanju širih narodnih masa“. Da bi prevladao vjersko neznanje, Kažotić organizira masovne vjerske skupove-hodočašća u nacionalna svetišta i javno svečano štovanje pokrajins-

kih i mjesnih zaštitnika. Kažotić provodi i reformu bogoslužja (zagrebački obred), uvodi obavezan zajednički časoslov za sve članove stolnog kaptola, organizira pjevanje u svečanom bogoslužju u zagrebačkoj katedrali kao i pouku pjevanja u zagrebačkoj kaptolskoj školi. Zato ga i smatraju prvim poznatim hrvatskim skladateljem.

Škole slične ovima u Zagrebu i Čazmi spominju se i u nekim drugim dominikanskim samostanima. U XIII. i XIV. st. spominju se škole u bokokotorskom mjestu Glavatome, god. 1491. u Dubrovniku, nešto kasnije na otoku Lopudu i Hvaru, zatim poznate su samostanske škole u Zadru, Ninu, Šibeniku, Trogiru, Splitu, Korčuli, Dubrovniku, Kotoru, Dubici, Bihaću i Mitrovici.

Bl. Augustin Kažotić, dominikanac

Ipak o jednom dominikanskom generalnom studiju u Hrvatskoj možemo sa sigurnošću govoriti, pogotovu nakon najnovijih otkrića prof. Stjepana Krasića. Naime, general Reda Rajmund iz Capue naređuje 14. lipnja 1396. da Provincija Dalmacije osnuje u z Zadarskom samostanu svoj provincijski studij, a dužnost je provincijala i njegovih vijećnika da osiguraju profesorski kadar. General Reda Joachim Turriani 8. prosinca god. 1495. proglašava zadarski studij generalnim studijem. Generalni kapitul Reda god. 1553. u Rimu priznaje zadarskom generalnom studiju povlasticu da može podjeljivati akademske naslove, precizirajući da kandidati za magisterij i doktorat u Zadru moraju, prije četvrogodišnjeg predavanja „pro forma et gradu magisterii“, najmanje osam godina predavati filozofiju i teologiju. To je bilo najveće priznanje zadarskom generalnom studiju, jer je bio izjednačen s najpoznatijim dominikanskim učilištima u Europi. Zadarski generalni studij ravnao se po općim odredbama koje su vrijedile za cijeli Red, vlastitim

statutima i propisima kapitula Provincije Dalmacije. Prvenstveno je bio namijenjen izobrazbi članova dominikanskog Reda, ali ipak su ga pohađali i svjetovnjaci i drugi redovnici.

Iz svega ovoga vidimo da je zadarski dominikanski generalni studij najstarija visokoškolska ustanova u Hrvatskoj uopće, čiji počeci sežu u daleku 1396. godinu. Zadarski „studium generale“ znatno pomiče unatrag početke visokog školstva na našim prostorima. Prisjetimo se samo da je pavlinska akademija u Lepoglavi, koja je smatrana najstarijom visokoškolskom ustanovom u Hrvatskoj, imala svoju filozofiju tek god 1656., a teologiju 1683. Bulom pape Klementa X. od 3. travnja 1671. i reskriptom cara Leopolda I. od 23. siječnja 1674., pavlinskom je učilištu priznat stupanj generalnog studija s prerogativima visokoškolske ustanove. Prvi doktorat podijelila je tek god. 1715.

Već su u XIII. st. dubrovački dominikanci imali svoju samostansku školu, namijenjenju odgoju vlastitog podmlatka a pohađala ju je i dubrovačka građanska pa i patricijska mladež. Školski program slijedi klasičnih sedam „slobodnih umijeća“ (artes liberales) koje obuhvaćaju gramatiku, retoriku i dijalektiku (literarni smjer – trivium) te aritmetiku, geometriju, glazbu i astronomiju (znanstveni smjer-quadrivium).

Dubrovački dominikanac Ivan Stojković (o. 1390/95. – 1443.) poziva Dubrovčane da osnuju svoje vlastito učilište. Osnovno obrazovanje Stojković je stekao u dominikanskom samostanu u Dubrovniku, a zatim uz stipendiju Republike studira u Padovi (1414–1417) i Parizu (1417–1420). U jesen 1424. vraća se u rodni grad i s propovjedaonice poziva Dubrovčane da „po ugledu na mnoge gradove u susjednoj Italiji osnuju sveučilište, koje će biti ponos gradu i Republici“. Sam je spreman predavati „kako na narodnom (hrvatskom) tako i na književnom (latinskom) jeziku“. No, ostao je bez uspjeha. Dubrovčani su se bojali mogućih studentskih nemira i njihova utjecaja na građane i narod, te su i dalje nastavljali slati svoju mladež na studije izvan granica Republike.

Bez sumnje su dubrovački dominikanci prije osamostaljenja pohađali zadarski generalni studij. Nakon osnutka Dubrovačke dominikanske kongregacije 1487. očito su morali osnovati i svoj vlastiti studij, jer im je bio zabranjen pristup na teritoriju pod vlašću Venecije. General Reda Joachim Torriani naređuje 15. travnja 1489. da nijedan član Dubrovačke kongregacije ne može biti zaređen za koji viši red bez znanja gramatike. Osim toga, generalnom vikaru Kongregacije i dubrovačkom prioru naređuje da u istom samostanu osiguraju redovitog učitelja gramatike, bilo redovnika bilo svjetovnjaka. Stoga dubrovački dominikanci osnivaju i u dubrovačkom samostanu sv. Dominika i na Lopudu školu u kojoj su se školovali ne samo redovnički ili svećenički kandidati nego i

mladež dubrovačkog područja. Za to vrijeme dominikanski samostan u Dubrovniku izrasta u centar kulture. Godine 1626. dominikanci u svom samostanu u Dubrovniku osnivaju javnu gimnaziju za poučavanje dubrovačke mladeži, „prvu srednjoškolsku ustanovu u Dubrovniku“ i „jednu od najstarijih srednjih škola na hrvatskom području“, koju besplatno pohađa više pokoljenja dubrovačke mladeži.

Gotovo svi dalmatinski gradovi imali su prije pada pod mletačku vlast (1409–1420) svoje javne škole. U Šibeniku, uz kaptolsku školu koju su pohađali samo svećenički kandidati, postojala je još u XIV. st. i škola u dominikanskom samostanu, koju su pored dominikanaca pohađali i sinovi plemića i građana. Šibenčanin, dominikanac Ivan Polikarp Severitan (1472.–1525.), filozof, teolog, pjesnik, gramatičar, povjesničar, politolog i pisac, studirao je u Ferrari i Bologni a teologiju doktorirao u Ferrari. God. 1501. na molbu gradske općine dolazi u Šibenik gdje nastavlja učiteljsku službu sve do 1510. kad ponovno odlazi predavati u Italiju. U XVII. st. djeluju dominikanci kao učitelji u gradskoj školi u Šibeniku.

I Hvar je imao svoju javnu školu, koja je odgajala mladež u humanističkim naukama i humanističkom duhu. Učitelja su redovito birali u Velikom vijeću hvarske komune.

Humanističke škole odgojile su i prve naše pjesnike i pisce toga vremena: Marulića, Tomu Nigera, Hektorovića, Lucića i dr. „Pored tih javnih škola postojale su škole u samostanima, u prvom redu u samostanima dominikanaca“. I samostan dominikanaca u Hvaru imao je svoju humanističku školu, koju spominje hvarski dominikanac Vinko Pribojević u svom govoru „De origine successibusque Slavorum“ što ga je održao u dominikanskoj crkvi u Hvaru god. 1525.

Znanstveni rad hrvatskih dominikanaca

Ono što su svojim organiziranim i svestranim studijem stekli, hrvatski dominikanci to nastoje i drugima predati bilo usmeno bilo pisanom riječi, proslavljajući na taj način svojim vrijednim znanstvenim djelima i Crkvi i Red. Nije o tome jednostavno pisati, pogotovu kad se sjetim riječi pape Inocenta XII. (1691.–1700.), koji je, cijeneći rad dubrovačkih dominikanaca, ustvrdio da bi dubrovački dominikanci, kad bi se kojim slučajem izgubila „Summa Theologiae“ sv. Tome Akvinskog, bili sposobni ponovno napisati tu istu Sumu. A dominikanski povjesničar, Dubrovčanin Serafin Crijević (1686.–1759.), tvrdi da je dominikanski samostan u Dubrovniku od samog početka smatran kao neko proročište ili sjedište mudrosti, kamo su svi hrlili da u svojim sumnjama prime ispravan odgovor. To je samo svjedočanstvo o dubrovačkom samostanu, a i drugi samostani pokazuju da hrvatski dominikanci ne zaostaju za svojom subraćom u svijetu.

Pavao Dalmatinac, profesor prava na bolonjskom sveučilištu početkom 13. st. i utemeljitelj Ugarsko-hrvatske provincije, autor je komentara na zbirke kanonskih propisa i pisac prvog priručnika za ispovjednike. Ovaj priručnik za ispovjednike jest ne samo „prvi pravno-teološki pristup ispovjednoj problematici u dominikanskom redu... nego uopće prvi otvoren, teološki izgrađen i gotovo moderan pristup bračnoj etici u tom inače juridički obilježenom razdoblju“. Priručnik za ispovjednike triput je tiskan (dva puta na latinskom 1723. i 1880.) i na nizozemskom 1919. godine. Osim toga postoji više od 50 poznatih rukopisa ovog djela u cijeloj Europi. Pripisuje mu se i autorstvo *Rasprave između rimskog kršćanina i bosanskog patarena*.

Martin iz Zadra (13/14. st.), pisacje dviju teoloških rasprava: na latinskom: „Izvaci iz komentara na Sentencije Petra Lombadskog“ i *Tractatus de potentiis animae* – „Rasprava o moćima duše“. Njegovi Izvaci „najstariji su sustavni prikaz temeljnih kristoloških problema iz pera jednog našeg teologa“ (F. Šanjek).

Augustin Kažotić (Trogir o. 1260/65. – Luce-
ra, 3. VIII. 1323.) student je Pariškog sveučilišta. Papa Benedikt XI. imenuje ga svojim teološkim savjetnikom; Klement V. poziva Augustina da iznese svoje mišljenje o djelatnosti templara; Ivan XXII. želi čuti njegov stav u svezi s proširenim kompetencijama Inkvizicije i teološkim raspravama o Kristovu siromaštvu. Pored raznovrsnih, ranije spomenutih djelatnosti, Kažotić je pisac dviju kraćih teoloških rasprava (o praznovjerjima te o siromaštvu Krista i njegovih učenika) koje ga smještaju na sam početak teološke literature u Hrvatskoj.

Ivan Stojković (Dubrovnik o. 1390/95. – Lausanne 1443.), najslavniji je predstavnik Hrvatske i Dalmacije na Pariškom sveučilištu u srednjem vijeku. Izabran je za predstavnika Pariškog sveučilišta kod pape Martina V. i cara Sigismunda; zastupnik koncili-

jarizma na sinodi u Paviji-Sieni (1423); animator Baselskog koncila (1431–1437), branitelj katoličke nauke u raspravi s husitima na istom saboru te njegov izaslanik u Carigradu. Erazmo Rotterdamski naziva ga prvim humanistom. Autor je više djela, od kojih je najznačajnije „Rasprava o Crkvi“ (objavljena u Zagrebu 1983.), koja se smatra „prvim dogmatskim traktatom sustavne ekleziologije u povijesti katoličke teologije“ (W. Kraemer).

Hrvatski dominikanci **Benjamin i Juraj Križanić** rade na zbližavanju Crkava u Rusiji i na ujedinjenju Slavena. Novgorodski biskup u jednom zapisu u svojoj Bibliji 1493. god. piše da je Benjamin preveo i Sveto pismo na crkvenoslavenski jezik.

Ivan Polikarp Severitan (Šibenik 1472–poslije 1525), filozof, teolog, pjesnik, gramatičar, povjesničar, politolog i svestrani pisac. Nakon studija teologije u Ferrari i Bologni te nakon obavljanja službe regensa studija u Perugi i Anconi, od 1501.–1510. predaje u rodnom Šibeniku. U svom djelu (*Monoregia ex qua concilietur totius humanae vitae modus libri quatuor*) Polikarp iznosi svoju političku misao, daje praktične savjete vladaru o uređenju države, o upravljanju državom u ratnom i mirnodopskom stanju te upute o ratu i miru za prosječne građane. Ovo djelo klimaks je višestoljetne političke filozofije i teorija o filozofiji upravljanja, svih koje su se proučavale na svim europskim sveučilištima i o kojima se raspravljalo u mnogobrojnim djelima. Djelo je tiskano 1522. godine.

Vinko Pribojević, Hvaranin, studirao je u Italiji i Poljskoj (Krakow). God. 1525. održao je u Hvaru govor *De origine successibusque Slavorum* (tiskan u Veneciji 1532.), u kojem „prvi znanstveno dokazuje srodstvo različitih ogranaka slavenskog roda“. Njegovi suvremenici spremno prihvaćaju tu novu ideju, a njegov govor se brzo širi Dalmacijom. Dubrovčanin Dinko Zlatarić jedan primjerak poklanja kapetanu Belizariju Mallaspulli, koji ga prevodi na talijanski (Venecija 1595). Vjerojatno je i Ivan Gundulić, čitajući Pribojevićev govor, našao inspiraciju za svoga *Osmana*. Svojim novim idejama Pribojević je najviše djelovao na dubrovačkog benediktinca Mavra Orbinija, koji tu ideju razrađuje u svom poznatom djelu *Il regno degli Slavi* (Pesaro 1606).

Dubrovčanin **Klement Ranjina** (1482–1559), kao aktivan i vrstan propovjednik propovovao je gotovo cijelom Dalmacijom, dijelom Italije i Njemačke. Također se isticao na diplomatsko-administrativnom polju braneći u više navrata interese Dubrovačke Republike kao njen opunomoćeni izaslanik. Njegovim zauzimanjem za Dubrovnik kod pape Pavla III. prigodom osnivanja Svete lige za borbu protiv Turaka (1538), Dubrovnik je spašen iz gotovo bezizlazne situacije. Napisao je brojna djela od kojih su neka tiskana, dok su druga ostala u rukopisima, a za neke njegove spise znamo samo zahvaljujući dru-

Bl. Ozana Kotorska, dominikanka

gim teološkim piscima i povjesničarima koji ih spominju u svojim djelima.

Grgur Natalius Budisalić (Dubrovnik koncem XV. st. – 1551), svestrano naobražen u filozofsko-teološkim disciplinama „jedan je od najplodnijih među hrvatskim dominikancima u XVI. stoljeću”. Njegova djela svjedoče, a i mnogi pisci to potvrđuju, o njegovoj izvrsnosti na području matematike, filozofije, teologije, Sv. pisma, medicine, poezije, retorike, astronomije i prava.

Od više spisa što ih je napisao Hvaranin **Juraj Zebić** (XVI. st.), poznato nam je samo ono pod naslovom *Chgnige od života i dilli slatchoga Isusa i mayce gnegoue slaune diuice Marie* (Knjige od života i dilli slatkoga Isusa i majke njegove slavne Divice Marie). I za ovo djelo znamo zahvaljujući prijepisu fra Luke Bračanina, a koji se čuva u The British Museumu u Londonu. Tri rukopisa posjeduje i Jugoslavenska akademija.

Albert Dujmić-Gliričić (Kotor o. 1515–1564), profesor Sv. pisma na rimskom sveučilištu „La Sapienza”, od 1549. modruški biskup, a od 1550. upravitelj krčke biskupije brinući se i dalje, kao administrator, za modrušku biskupiju. Osobitu brigu posvetio je njegovanju bogoslužja na narodnom jeziku, a i na Tridentskom koncilu branio je upotrebu narodnog jezika. Na saboru također brani pričešćivanje pod obadvije prilike, predlaže da se za odgoj klera osnuje i vlastito sjemenište. Dujmić je jedini hrvatski teolog koji je sudjelovao u radu sva tri razdoblja Tridentskog koncila (kao teolog, modruški i krčki biskup s punim pravom glasa) i ujedno „jedan od prvih hrvatskih biskupa koji je svoje teološko znanje ugradio u dogmatske definicije jednog općeg sabora” te stoga zauzima u povijesti hrvatske teološke misli vrlo značajno mjesto. Za vrijeme njegova biskupovanja, a možda i na njegov poticaj, priređuje omišaljski župnik Nikola Brozić god. 1561. u Mlecima novo izdanje glagoljskog brevijara za svećenike.

U travnju 1547. u vidu rasprave o Bezgrešnom začecu Bl. Dj. Marije, u suradnji s magistrinom Apostolske Palače Bartolomeom Spinom i uz pristanak pape Pavla III. priređuje za tisak djelo *Raspravu o istini začeca Blažene Djevice...* „što ga je za potrebe Babelskog sabora god. 1437. napisao španjolski dominikanac Juan de Torquemada (1388–1468). Djelo, tiskano u Rimu 1547., Dujmić je popratio svojim predgovorom, što predstavlja prvi njegov do danas sačuvani teološki rad. U samom uvodu Dujmić spominje da je u Torquemadinu rukopisu bilo dosta pogrešaka, čak su na pojedinim mjestima rukopisi, zbog oštećenosti teksta, bili gotovo nečitljivi. I upravo zbog toga što se Dujmić nije puno obazirao na grafičke i gramatičke greške, već prvenstveno htio iznijeti točan smisao Torquemadina djela, franjevac Alva je smatrao da jedan dio ovog djela treba pripisati samom Dujmiću.

Fra Luka Bračanin-Polovinić (Bol, o. 1530), lektor i magister teologije na generalnom

studiju Provincije Dalmacije, a od 1589. imenovan je inkvizitorom za grad Zadar i zadarsku biskupiju. Glavno mu je djelo *Psalmi Davidovi*. Rukopis obuhvaća cjelovito svih 150 psalama, a predstavlja „varijantu narodnih psaltira nastalih oslanjanjem na crkvenoslavenski prijevod hrvatskih glagoljskih psaltira”. Nije to prijevod već redakcija „izvršena s jedne strane na temelju razvoja živoga jezika, a s druge strane na dosljednije prevedenom oslanjanju na latinski izvor”. Stoga je ovo vrlo dragocjen dokument u hrvatskoj crkvenoj knjižvnosti, dokument jezičnog stanja čakavske srednjodalmatinske sredine krajem 16. stoljeća. Psalmi je pronašao P. Karlić u arhivu franjevačkog samostana Sv. Mihovila u Zadru i objavio god. 1917. u Djelima Jugoslavenske akademije (knj. XXVII).

Osim Davidovih psalama, poznati su još neki fra Lukini spisi, tj. prijepisi dvaju spisa: *Knjiga od života i dilli slatkoga Isusa i majke njegove slavne Divice Marie i Lekcijuni*.

Lekcijuni su prijevod lekcija dominikanskog brevijara. No, fra Luka ih nije preveo nego je samo prepisao već postojeći hrvatski tekst. Pretpostavlja se da ih je fra Luka prepisao za samostan dominikanci u Zadru između 1589. i 1601., dakle u vrijeme dok je obavljao službu zadarskog inkvizitora. Po svojoj prilici fra Luka ga nije direktno prepisao, već ga je uspoređivao s latinskim tekstom koji je dobro poznao iz liturgijske upotrebe. Stoga bi se moglo govoriti o novoj redakciji teksta. Rukopis *Lekcijuna* čuva se u Hrvatskom narodnom muzeju u Zagrebu.

Od brojnih djela što ih dominikanci napisali su na hrvatskom jeziku spomenimo još samo neka. Dubrovčanin **Arkanđeo Gučetić** (1533–1610) piše *Rosario Pricesse Dieuse Marie*. Dubrovački dominikanac i povjesničar Serafin M. Crijević navodi da je isti napisao djelo pod naslovom *„Rosario Priciste Dievae Mariae”*. Gučetićevo djelo „O bratovštini imena Isusova i krunice Majke Božje” (*Rosario s drusom prislavnoga imena Jesusova*) tiskano je u Rimu 1597. godine.

Godine 1639. dubrovački dominikanac **Rajmund Gjamanić** tiska u Mlecima „*Nauk sa pisati dobro latinskiema slovima riedi yessika slovinskoga koyiemse Dubrovcani i sva Dalmatia kako vlastitem svoiem yesikom sluscij*”. Ovim svojim hrvatskim pravopisom Džamanjić se nalazi „na čelu naših zakonodavaca dobrog pisanja” (F. Francev). Godine 1705. Dubrovčanin **Ignacije Aquilini** piše u stihu *Liecnyk kuchgny bes spense sloxen u versas slovinsky*, što predstavlja „prvo djelo naše medicinske književnosti u stihu i prvo poznato medicinsko djelo u Dubrovniku na narodnom jeziku” (Justin Velnić).

Kako vidimo, dominikanci su ostavili brojna djela na hrvatskom jeziku, velike zasluge za kulturu hrvatskog naroda. Jedna odredba Generalnog kapitula Reda iz 1236. god. zahtijeva da svaki dominikanac mora naučiti jezik onoga kraja i zemlje gdje namjerava apostolski djelovati. „*Red i zachon od primgleia*

na dil dobrogacignenia sestar nasich reda suetoga odza nasega dominicha” sestara dominikanci sv. Dimitrija u Zadru iz 1345. g. predstavlja najstariji hrvatski tekst pisan latinicom. Godine 1474. g. general Reda hbra bri Jurja Šibenčanina i Vida Dubrovčanina da izaberu drugove i pođu propovijedati po Dalmaciji i drugim našim krajevima „in quibus lingua sua est nota” (u kojima je njihov jezik poznat). U 16. i 17. st. hrvatski dominikanci u više navrata ističu da se u njihovim crkvama propovijeda i vrše drugi liturgijski čini „in lingua illirica”, dakle, na hrvatskom jeziku.

Zadarski dominikanci, odbijajući pripojenje mletačkim reformiranim samostanima, ističu svoje apostolsko djelovanje među najsiromašnijim slojevima domaćeg puka koje čine na narodu razumljivom, hrvatskom jeziku. Zatim ističu da oni besplatno odgajaju i primaju u Red siromašnu hrvatsku mladež, jer siromašni hrvatski dalmatinski puk ne može platiti stotinu mletačkih dukata, kako to čine kandidati u Kongregaciji bl. Jakova Salomonisa prije stupanja u noviciat. Ne mogu ostaviti narod, koji bi „bez dominikanaca Hrvata i Dalmatinaca ostao vjerski nepoučen i lišen duhovnih plodova.”

fra Anto Gavrić OP, Zagreb

HANAU

Vjenčanje pod znakom trobojnice

Što je nešto rjeđe, to je dragocijenije, stara je mudrost. To upravo vrijedi za vjenčanje pri misiji Hanau – naših dragih mladenaca. **Berto Ramljak i Vesna Cvitković** uzeli su se točno 4. lipnja 1991. u župnoj ili gradskoj crkvi Imena Marijina. Time su kao meteor ili zvijezda zasjajali na opustošenom, pustom nebu – što se vjenčanja tiče! – naše misije. Neće li tako brojne druge mlade, koji se zadovoljavaju tek time da žive „kao prijatelji”, potaknuti da i oni sklope Bogu ugodni brak. I da tako blagoslove svoje zajedništvo života. Ne bi li se tako izvukli iz paklenskoga kruga konku binatskoga življenja, što dakako navlači srdžbu Božju na sve nas.

Berto i Vesna izraziti su rodoljubi kojima je domovina svetinja. Barjak ih je stoga pratio, a radost svadbenog slavlja uokvirili su milozvučnim tonovima „Lijepe naše”. Svako se oko orosilo, srca su pucala. Još jedno vjenčanje, vrijednoga i zaslužnog crkvenog para, ali u pustoj tuđini. Tu se onda prelama ju osjećaji. Tu čovjek grca od bola. Nešto najlijepše u životu: *Vjenčanje* – pa moram doživjeti daleko od rodne grude, od svog ognjišta. Dakle, još jedno vjenčanje s potresnošću i bolju u grudima, srcu, a za domovinom koja nam toliko strada pod minobacačkom paljbom granata, kad nam nedužni ljudi, civali ginu hrpimice.

Vesna za primiti sakrament stiže iz daleke Švedske, gdje je aktivna članica angažiranih hrvatskih društava. Dakle sa sjevera, ali raspaljena srca za potrebe ojačane domovine.

Marijan K.

FRANKFURT

Prvopričesničko mnoštvo

U velikoj frankfurtskoj misiji ove je godine, 28. travnja, prvi put k Stolu Gospodnjem pristupilo 163-je mladih, djevojčica i dječaka. Radost iz katedrale prenesena je u stanove i domove da bi bila podijeljena s najbližima, roditeljima, rodbinom, prijateljima, gostima. Za obiteljskim stolovima, a to je pravodobno bilo utanačeno, predmolili su prvopričesnici, na svoju veliku radost i radost najmilijih.

Hrvatski ugostitelji „zaustavili” „Bedem ljubavi”

Nakon neuspjelih vapaja hrvatskih majki u Beogradu da se puste njihovi sinovi iz okupatorske armije, hrvatske majke krenuše iz Zagreba, 1. rujna, predvođene fra Josipom Bebićem, na put do Bruxellesa.

Kolona od 20 autobusa „Croatiatransa” Zagreb s oko 1000 hrvatskih majki, pod geslom „Bedem ljubavi”, prolazila je u ponedjeljak 2. rujna u 8 sati kroz HKM Wetzlar, gdje je „zaustavljena” na „Rasthofu Montabaur” od naših vrijednih ugostitelja iz Limburga i područja Westerwald.

Naši ugostitelji znali su da ova „procesija naroda” mora proći kroz Montabaur. U nedjelju dogovoriše se zajednički: „Noćas ne spavamo”. Počastit ćemo naše majke s doručkom. Ali gdje smjestiti to mnoštvo od 1000 žena, gdje pronaći kruha za tolike? Ovi ugostitelji učiniše čudo, nešto slično kao ono Isus kad je nahranio ono mnoštvo od 5000 ljudi. U ovom šumovitom kraju od nemogućeg, ljubav je učinila moguće. Preko noći ugostitelji su ispekli 3000 peciva, svi zajedno probdiješe noć u restoranu „Rustika”, vlasništvu dične obitelji Marka Drinjak, gdje su zajedničkim snagama pekli šnicle, pravili sendviče, kuhali kavu, pripremali voće, sokove, da bi doček hrvatskih majki nakon onog „ledenog” u Beogradu bio ovdje u tuđini što topliji.

Sve u majke bile obilno počašćene, a od preteklih ulomaka poniješe sa sobom na put. Prije rastanka otpjevalo se nekoliko marijanskih pjesama, a na kraju iz svega srca pjevana je „Lijepa naša”.

Teško je reći tko je u tome susretu u Montabauru bio radosniji, ponosniji, majke ili ugostitelji... U zanosu i ljubavi neki od ugostitelja spontano krenuše svojim kolima za „Bedemom ljubavi” na put sve do Bruxellesa.

Ovi naši divni ugostitelji pokazaše i dokazaše i ovom, kao i tolikim drugim plemenitim gestama, koliko vole svoju Hrvatsku.

Svaka im čast. Ponosni smo na njih.

p. Pero Šestak

Frankfurtske prvopričesnice sa svojim vjeroučiteljima

Frankfurtski prvopričesnici i njihovi vjeroučitelji pred katedralom Sv. Bartolomeja.

Razmišljanje

Jankec iz zapečka

Već živim više ot dvajset let ovdi v Švabiji i do sad sem mučal. Švabski nis Bog zna kak navčil, a moj hrvatski sem pozabil. Kak i ne bi, kad živim kak v zapečku. Doma imaju za reči žena i deca, a vani Švabi, a moj Jankec jezik za zube. Negda je drukčije bilo, kad sem znal otiti v birtiju s pajdašima. Onda je žena bila v zapečku, a ja sem bil pravi muž. A kaj se more kad je ta tuđina i civilizacija čudna, nekad je se napak. Ne mre se reči da smo mi zaozstali ljudi, ali ovo je malo preveć. Žene su uplečjeju ljudima v reči i navek moraju imati zadnju. Muži voziju dečja kolica, a žena vodi cucka.

Da mi marke ne rabiju, već bi se od davna vrnul nazaj. A kaj ću z bogcem dinarom, kune su bile vrednije. Kak izgleda, Jankec bu ovdi ostal do mirovine, mord onda izajde iz zapečka. Nis baš mislil o sebi pripovedati, nek mi je nekaj drugo na duši i srcu. Naša hrvatska deca ovdi v tuđini, kaj bu z njimi?

Svaku nedelju ih vodimo v crkvu i znaju po naši Boga moliti, ali oni su tak nekad, kak bi rekel, osamljeni i ne znaju kaj su i čiji su. Ovdi su se rodili a Švabi nisu. A kad domof dojdou opet se ne mreju snajti.

Odrasli su met Švabima i na cesti, a ono malo hrvatskog kaj su navečer navčili, to im nije dosta da bi mogli divanjiti kak naša deca v domovini. A najveći problem dolazi, jer su se počeli ženiti. Kaj će biti ak ne najdu Hrvaticu ili Hrvata? Koga si budu onda našli? Švabu, Talijana, Turčina ili možda Srbina ili nekog drugog? Kakve će vjere biti njihova deca? To je ono kaj sem Vam tel povedati.

Ja čitam rado „Živu zajednicu” (kad ju dobijem). To su hrvatske novine i bilo bi dobro da najdete malo mesta za naše Hrvaticu i Hrvate pod naslovom „Hrvatska svadba” (poznanstva mladih Hrvata). Tak bi se mladi mogli pismeno upoznati i mord bi se koja hrvatska svadba složila na taj način.

Razmislite malo o memu predlogu. Fala Vam i zbogom!

Jankec iz Ulma

Wichtige und aktuelle Briefe!

Der Vorsitzende der Deutschen Bischofskonferenz an Kanzler Kohl

5300 Bonn, 4. 9. 1991

Verehrter Herr Bundeskanzler!

In großer Sorge um die leidenden und bedrängten Menschen in Jugoslawien wende ich mich an Sie. Täglich werden dort Menschen verletzt, gefoltert, getötet und aus ihren Wohnorten vertrieben. Viele verzweifelte Hilferufe erreichen uns von Menschen, die ihre ganze Hoffnung auf die Staaten der Europäischen Gemeinschaft setzen. Wir wissen um die bisherigen Bemühungen der Europäischen Gemeinschaft und anerkennen die Anstrengungen der Bundesregierung, den Frieden wiederherzustellen. Die Fortsetzung gewalttätiger Zerstörung fordert jedoch dringend und sofort ein entschlosseneres Vorgehen.

Die Völker Sloweniens und Kroatiens haben sich in freien Wahlen für einen eigenen demokratischen Rechtsstaat entschieden. Ihr legitimes Recht auf Selbstbestimmung ist anzuerkennen. Auf dem Spiel steht die Glaubwürdigkeit der freiheitlichen und demokratischen Grundordnung Europas. Es dürfen sich nicht die Gewalt und das Recht des Stärkeren durchsetzen.

Ich bitte Sie eindringlich, alles in Ihrer Macht Stehende zu unternehmen, damit das Blutvergießen endlich beendet wird.

Bei ihren schweren Aufgaben schütze und begleite Sie Gott, der Herr, mit seinem Segen!

Ihr

Bischof Karl Lehmann, Mainz
Vorsitzender
der Deutschen Bischofskonferenz

Sehr verehrter Herr Bundespräsident, jeden Tag sterben in Kroatien unschuldige Menschen durch den Kugelhaag der großserbischen Terroristen und die ganze Welt schaut zu – Sie, ich und alle anderen! Es geht doch nicht an, daß Menschen, die für Demokratie, Freiheit und Unabhängigkeit eintreten, von ihren „Besatzern“ massakriert werden.

Viele Kroaten leben und arbeiten seit Jahrzehnten in unserem Lande und jetzt, wo sie unsere Hilfe „zur Selbstbestimmung in ihrem Lande“ benötigen, lassen wir sie im Stich! Wieviele Kinder sollen ohne Vater und Mutter (die im Krieg umgekommen sind) aufwachsen, bis endlich Deutschland, die EG, USA und alle übrigen Länder effektive Schritte gegen den Eroberungskrieg Serbiens etwas unternehmen?

Sehr verehrter Herr Bundespräsident, setzen Sie Ihren ganzen Einfluß ein in der EG und allen übrigen Ländern der Welt; tragen Sie dazu bei, daß endlich Kroatien und Slowenien anerkannt werden, so daß dann endlich Sanktionen und andere Schritte gegen Serbien greifen können.

Es grüßt Sie: C. B.

Künstlerin schreibt dem Bundeskanzler

Lieber Herr Bundeskanzler
Helmut Kohl,

dies ist ein verzweifelter Hilferuf.

Bitte, helfen Sie!

Die Demokratie in der Sowjetunion ist gerettet – in Kroatien wird sie mit Panzern niedergewälzt.

Jetzt ist, denke ich, die letzte Möglichkeit die Ausrottung und Besetzung Kroatiens durch das kommunistische Militär und den serbischen Freischärler zu verhindern.

Sie haben sich doch immer für die Demokratie in Europa eingesetzt.

Herzlichst

Ihre Dunja Rajter

P.S. Ihre Aussage, daß Sie ein Großserbisches Reich nicht unterstützen, hat mich und mein Volk sehr beeindruckt!

S barjakom i u grob

Da, baš se tako dogodilo 24. srpnja 1991. na mjesnom groblju u Rodenbachu pokraj Hanaua, gdje je uz zapaženo mnoštvo sudionika posljednjeg oproštaja pokopan **Nikola Rimac** (r. 1943. u Čelebiću, ž. Ljubunčić, kod Livna), vrstan stručnjak u svom zanatu, zidarski majstor, voditelj vlastite firme. Mrtvo tijelo doslovno mu je umotano u hrvatski barjak i tako položeno, pa je i na taj način iskazano njegovo silno rodoljublje i povezanost s maticom zemljom Hrvatskom, za koju je živio dušom i tijelom i za nju radio. Simbolika trobojnice najdublje je bila utkana ama baš u sve, čime mu se htjela iskazati posljednja počast, tako da je ovo bio nevjerojatno snažni, recimo iskreno, pravi hrvatski sprovod. Masa od preko 500 Livnjaka i ostalih prijatelja s radnog mjesta i iz nje-mačkog susjedstva, u tuzi i boli, s grčom na licu, ispuniše crkvu, gdje se odvijalo misno slavlje, i potom mrtvačnicu, odakle je krenula žalobna povorka do groba ispod jednog bora. Najdublje je tako iskazana kršćanska sućut supruzi i trojici sinova koji ostadoše u

tuđini bez oca i kućedomačina. Nikola je stradao na svom redovitom poslu (nesretni slučaj), što nam postavlja pitanje: Koliko će to naših ljudi „progutati“ ta nesretna tuđina? Uz domaćeg župnika koji se biblijski osvrnuo na njegov lik i život, naglasivši vjeru u uskrsnuće, jer to nam je najpotrebnije u ovom stranom svijetu, da ne svisnemo, od pokojnika se nad otvorenim grobom oprostio, u ime rodnoga Livna, g. Bože Rimac, istaknuvši pokojnikove rodoljubne ideale i posljednju volju da s barjakom legne u grob. Da mu barem to na neki način predstavljaju i u vječnosti voljenu i jedinu domovinu Hrvatsku. Obitelj mu trajno misli ostati ovdje, zato ga mrtva nisu otpremali pokopati u rodnoj grudi. A mi se smijemo pitati: da li je ipak trebalo, i ne bi li bilo bolje da mu tijelo čeka uskrsnuće na ognjištu rodnog dragom, gdje je prije 48 godina naš Nikola ugledao svjetlo dana? Otac mu je stradao među tolikim Hrvatima u vihoru '45. godine, tako da ga Nikola upamtio nije, niti mu je ikada mogao pohoditi grob (nepoznat!), da mu se tamo pomoli za pokoj, barem jednom oda dužnu počast. Starica majka s mukom je odgajala djecu, a i nje više nema. Rodbina što

za ovu prigodu iz rodnog Livna stiže, htjela je jedinstveno ukasiti Nikolino posljednje počivalište. Donesoše sa sobom čitav jedan oveći kamen iz Međugorja i čitav sanduk livnjske zemlje da tako, simbolički povezan s rodnom grudom, može se reći počiva na „rodnoj grudi“. I laka mu bila ta gruda drage hrvatske zemlje, kojom smo mu na kraju zasluli grob. U ispraćaju je sudjelovao i fra Stanko Dotur, misionar iz Mainza, s jednim franjevačkim bogoslovom. **Marijan K.**

Pokojni Nikola Rimac

Putositnica

Hrvatskim misijama (Rwanda-Zair) u pohode (V.)

(27. 12. 90. - 13. 1. 91.)

Prema Zairu

Sestre iz Rotonde podranile, jer će s nama ići i s. Beatriks. Put je pred nama dug, ali sada duži, jer treba stati na svakoj barikadi. Na svakoj barikadi ima i čekača na prigodu da se prebace, jer javnog prometa nema. I nama ih se nekoliko ukrvalo u koš što će nam na sljedećoj barikadi produžiti čekanje.

Kroz prašumu

Od Butare prema Cyangugu put vodi kroz pravu prašumu. Stabla kao da su obučena u odijela, svako na sebi ima mnoštvo raznih lišaja i povijuša. Pratila nas je magla i kiša pa nam je sav „život prašume“ bio jedan mali majmunić-kapucin kraj puta. Za vrijeme ručka na jednom potoku ništa nismo vidjeli, ali smo čuli govor prašume: buku vodopada, pjev ptica, zov životinja...

Granica

Jezero Kiwu umiva s jedne strane Cyangugu u Rwandi a s druge Bukavu u Zairu. Nitko nas od braće iz Zaira nije dočekao. Nije nas to iznenadilo, jer nisu dobili našu poštu, a ovdje, uz mnoge stvari koje ne funkcioniraju, pošta prolazi najlošije. Na granici smo čekali dugo izručeni samovolji korumpiranih ljudi na graničnom prijelazu u Zair. Sreća Božja da Mirko znađe jezik i da je strpljiv. To stanje na prijelazu koriste samo djeca da bi prisila od bijelaca.

Do Nyatendea

Vidi se po širini ceste, po parkovima, po lijepim zgradama uz cestu da je Bukavu nekada bio lijep. Po zemljopisnom položaju ne može biti na ljepšem mjestu ni na ljepšoj visini.

Rasprostranio se na jednoj pesnici koje su prsti zašli u jezero Kiwu, i tako pluta u vodi sa svim svojim zelenilom, čvrsto privezan uz zairske planine, a pun bijede; razrovane ceste, razbacano smeće, uništeni ivičnjaci, provaljene kanalizacije, bez cestara i smetlara, s posebnim svojim mirisom nepreglednog mnoštva u pokretu, u naselju Kadutu, najnaseljenijem na čitavu svijetu. Dugo je trajao naš prolaz kroz ovaj grad, trenutno, blata.

Ni od koga očekivani, sve iznenadivši, upali smo u zagrljaj braće i sestara u Nyatende. Ovdje je sve, osim župske kuće i crkve, novo: i samostan fratarski i dispanzer i sestarske kuće. Kapela u samostanu dobro dorađena, a tabernakul na postolju od banane. Na vratcima hrvatski znakovi. Razgovori su nam pozobali dosta noći.

Za Luhwinju

Ostavili smo mitsubishija pred sestarskom kućom, jer su odsada tereni prohodni samo za landrovere. Stojan je sjeo za upravljač i počeo cestom birati put. Dobro se izvlačio i provlačio sve do otprilike polovice puta. Tu smo naišli na jednog teretnjaka oko kojega je bespomoćno desetak ljudi vodilo verbalnu bitku što će i kako će. Gurnuti ne mogu, jer je uzbrdica, natrag se ne usude jer je veoma opasno, upaliti ne mogu iz jedinog razloga - nemaju akumulatora. I mi smo se uključili u gurače ne bismo li pokrenuli tu staru krntiju koja uporno nije htjela uzbrdo. Sati-ma je to trajalo dok ga nismo uspjeli malo okloniti i provući se. Dalje je išlo, zahvaljujući snazi landrovera i spretnosti fra Stojana, vrlo dobro.

Radost

Što se više primicala Luhwinja, to je Mirko-vo uzbuđenje bivalo veće. Ovo je njegova prva ljubav, sve ga je na nešto podsjećalo. Braća su začuđena nenadanim dolaskom, a sestre također, no radosni do bezrječnosti.

Crni sveci

S novom crkvom i novim dispanzerom te se-strinskom kućom ovaj brijeg Luhwinja stoji kao „Grad na gori“. Crkvu je izmjaljala s. Blaženka ukusno i znakovito. Crni ugandski sveci napravljeni su u crnobijeloj tehnici pa se još više doimlju. Ovdje je očita zauzetost misionara i misionarski i neka im je blagoslovljen svaki dinar uprošen i ovdje uložen.

Zlatokopači

Imaju misionari svojih problema, a jedan su, uz pastoralne, obiteljske, zdravstvene i kopači zlata. Zlato je privlačno i nema što se za nj ne daje i ne prima. Najčešće se za nj daje vlastito zdravlje, pa i obiteljski život, a i ljudskost. Teku ovdje zlatne rijeke, ali ostavljaju iza sebe crne posljedice.

Orlovka

Pošli smo s fra Dragom na filijalu Burenju. Posjetili smo tamo grob pokojnog fratra-crnci, člana Splitske provincije. Ovo je jedini grob koji sam vidio na ovom putovanju.

Penjanje zelenim putem kojim, valjda, drugi automobil osim ovoga ni ne prolazi. Ostavlja za sobom trag upisan u vodu i ilovaču. Nije lak uspon niti su okuke male, pa se onako usput spominje fra Antin zavoj, fra Božina „krivina“, gdje je bilo dodatnog izvlačenja.

Zatekli smo mnoštvo djece pred školom i svi drže u ruci nešto u bananinu listu. Doznajemo da je to gnojivo za budući sestarski vrt. Oni jadni spremaju, dakle, i vrt za sestrem, a za sestre se još ne zna. Možda zvanja za Školske sestre i provinciju Presvetog Otkupitelja negdje i tinjaju.

Popeli smo se na goli obli brijeg koji Drago jednostavno nazva „Nazorušnim brijegom“ (kad je ovdje bila s. provincijalka B. Nazor posebno joj se svidio i fra Drago ga zato zove njenim imenom). S njega smo htjeli vidjeti divnu okolinu i moć erozije koja upravo nemilo raznosi rwandsku zemlju. Sve smo to vidjeli, ali i jednu napravu kao počivalište za orlove s vješto ispletenim zamkama od trave. Svakako je za orla visina i počinak na krilima. Inače će u zamku, a boj se čovjeka, iako ti počivalište nudi.

Kod kralja

Ako sada zamišljamo dvore u stilu Schönbrunna, odmah se varamo. To su obične malo bolje kolibe, jer su pokrivene plehom kao i kod misionara i misionarki. Kralj je prijatelj misionara Hrvata. Studirao je u Zagrebu i tako nema nikakve jezične zapreke. Danas ga nije bilo kod kuće, tako nam je propao razgovor na hrvatskom. Gospođa kraljica i majka kraljica lijepo su nas dočekale i poča-

Siromašni afrički roditelji ne boje se života i djece. A evropski?

Knjige knjige knjige...

Novi udžbenik

„Riječ hrvatska”

Za upravo objavljenu knjigu, „Riječ hrvatska - Čitanka 5/6”, u izdanju Školske knjige i Školskih novina (suizdavači su: Glavni školski odbor hrvatskih dopunskih škola u Švicarskoj, Ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu i Hrvatski naddušobrižnički ured u Njemačkoj), može se mirne duše reći: **Prava knjiga u pravo vrijeme.** Očekivana je, doduše, i ranije, ali uzmu li se u obzir sve poteškoće s kojima se sučeljavala i sve promjene i tra-

ženja novog oblikovanja dopunske nastave za hrvatsku djecu u inozemstvu, „Riječ hrvatska” ne kasni mnogo.

U rukuma nam je jedan u svakom pogledu uspjeti udžbenik za hrvatske školare u inozemstvu. Učenici za koje je namijenjena kao i njihovi roditelji naći će na 240 stranica štivo koje oplemenjuje, humanizira, štivo koje informira i odgaja, potječe na kreativnost i toleranciju. Pedagoški dobro raspoređene i razrađene cjeline sile učenike na poznavanje i prihvaćanje velikih ljudskih stvarnosti - socijalnosti (ne socijalizma!), obitelji, zavičaja, religije. Knjiga je to po mjeri čovjeka! Široka kao sve ono što je ljudsko, a opet koncizna i vrlo konkretna! Nema u njoj jednoumlja, te more kojom je desetljećima zagađivan duhovni okoliš hrvatskih učenika u dopunskoj nastavi. Mladi će

se lakoćom piti „slatko mlijeko jezika majčinskoga”, hrvatskoga, i učiti ga. Neznanstvene i ispolitizirane nazive o imenu svoga jezika sami će odbaciti kao istrošenu odjeću i obuću, a imat će i prigodu da na temelju donesenih tekstova upoznaju i stvaralačku ljepotu drugih jezika i drugih naroda. Napokon će hrvatski učenik u Zapadnoj Europi, a i šire, zahvaljujući „Riječi hrvatskoj”, shvatiti kako je sasvim normalno govoriti hrvatski, ljubiti Domovinu svojih roditelja, njezinu kulturu i povijest, a u isto vrijeme poštivati sve što je „drugačije”. Uvjereni smo da ni jedno dijete-učenik hrvatskih roditelja, iza kako savlada gradivo „Riječi hrvatske”, neće niti pomišljati da se jezik njegove majke zove „jugoslavenski” (a tome ga je učio velik broj nastavnika!), sve zbog „bratstva i jedinstva”, radi čega danas umiru hrvatski mladići (i njihova rodbina!), jer ne vjeruju lažima čudnih slogana kojima su „šopani”. Mirno, kao što i većina rijeka teče, ova knjiga nudi istinu, ljudsku istinu o čovjeku i njegovu mjestu u životu, u povijesti, istinu o pravu naroda na samobitnost. Puni pogodak, pogodak „u sridu”, reklo bi se na Sinjskom alkarskom natjecanju.

Knjigu su domislili i sastavili Ana Gabrijele ŠABIĆ i Josip BARIČEVIĆ, široj hrvatskoj javnosti poznati kao izuzetni „majstori”, sastavljači i pisci knjiga koje odgajaju generacije hrvatskih, posebice katoličkih, čitatelja. Čestitamo im! Pravi su!

„Riječ hrvatska” može se nabaviti u Hrvatskim katoličkim misijama i kod nadležnih njemačkih ministarstava. U Naddušobrižničkom uredu u Frankfurtu, također.

I ne bi smjelo biti hrvatske obitelji u inozemstvu bez te lijepo napisane i bogato ilustrirane knjige, bez „Riječi hrvatske”. Da ne mucamo! Ignacije V.

Ana Gabrijele ŠABIĆ • Josip BARIČEVIĆ

RIJEČ HRVATSKA ČITANKA 5/6

Naslovna stranica prekrasnog udžbenika „Riječ hrvatska”, čitanka za 5. i 6. razred

Knjiga iseljenikove sudbine

Ostvareni snovi u Düsseldorfu

Ante Branko Periša, **San povratnika**, Zbornik „Kačić”, Niz „Riječ” 2, Split-Düsseldorf 1991., str. 87.

Bartul je snivao san o povratku. Ali on nije samo sanjar. On je putnik i tražitelj. Poput starca iz pripovijesti ruskog hodočasnika koji luta od mjesta do mjesta, njegova je životna priča potraga za nepoznatim i neshvatljivim. Traga za tajanstvenom stvarnošću zbog koje dom i rod napušta, blago naslijeđeno

ostavlja da bi postao ništa drugo nego lutalica i pridošlica, stranac i prosjak.

Vječiti putnik odlučan je u traženju onog što se skriva onkraj šarenila zidova, iza asfaltne prašume metropola, s druge strane bogatog zapada. Traženje se zapravo s njim rodilo. U njegovu krv se slilo. Započeo je to lutanje na vjetrometini gdje je odrastao, u dolini djetinjstva koja je podijeljena na dvije strane. On je čeznuo za drugom obalom. S tom bi misli usnuo i s njom se budio u zoru novoga dana. Oblačio je kao svoju odjeću. Nosio kao torbu o ramenu s korom suhoga kruha i požutjelim molitvenikom punim svetih uspomena.

U Perišinoj pripovijesti traganje je dragulj čiji sjaj zaštićuje tijelo i osvjetljuje pamet, te otkriva neviđene stvarnosti. Lutanje je to koje lomi srca, zatambljuje životne potrebe, a krajolike preobražuje. Ono je Bartulova nevidljiva, ali uvijek prisutna zaručnica koja ga vodi u svoj svijet blaženstva. Stiska ga u sunčev zagrljaj života i radosti, svježine i obnove.

Iseljenik nije brojao dane lutanja, niti bilježio noći počinaka, nije računao „baušte“ promijenjene. Žurno je svoj korak upravljao u nadi da će u smiraj novoga dana stići do sunčeve ležaljke, da će usnuti san na njegovoj postelji. Želja za uspjehom tjerala ga naprijed, nada ga krijepila, a lepršave boje sunčevih zraka mamilе. Kako putovati u bespuću, kako se snaći u mnoštvu raskrižja, koji pravac izabrati kad se zvijezda Danica ne vidi na tmurnom nebu tuđine?

Bartul je samouki genij. Život je korak po korak naučio. Traženje ga nikada nije ostavilo, a on je mislio da bi cilj života pronašao

kad bi do sunčeva ležaja dospio. Kad mu se činilo da je do cilja stigao, morao je ponovno tražiti „privremeno sklonište“, jer je tama zaustavila njegov hod dok se sunce gubilo iza planine.

Poput sluge iz „Aladinove svjetiljke“ čija je zadaća da ljude pouči kako se užije svjetlo, A. B. Periša je svoju ljubav za lijepim i dobrim ispriopovjedio u priči o Bartulu, vječnom putniku. Glavni je junak čitavog života putovao ususret suncu koje život znači. To lutanje ga promijenilo, preobrazilo njega i njegov svijet. Kad su mu snage smalaksale, zaustavio se. Do sunčeva počinaka nije stigao, niti se osvjehio vodom sa studenca.

No upravo tada sjeta razočaranja pretvara se u radost nalaska. U zrakama sunca koje posljednji put zalazi nad njegovim životom, vječiti putnik spoznaje da je stigao na svoje odredište. U dolini djetinjstva odakle se nekoć otisnuo u daleki svijet našao je dugo traženo blago. U sjeni staroga hrasta odložio hodočasnički štap. Nadomak izvora studenca smirio se njegov lutalački život. Pod domovinskom svodom Bartulov se san ostvario. Dok je zauvijek zaklopao umorne oči, nije znao da li je to samo san ili java, „san povratnika“ ili „san o povratku“.

U okvir te priče o nepoznatom putniku, A. B. Periša smjestio je sudbine naših radnika i radnica na stalno privremenom radu u inozemstvu. Oko te pripovijesti utkao je opis proslave Dvadesete obljetnice Hrvatske katoličke misije u Düsseldorfu od 16. do 23. rujna 1990. „San povratnika“ upopunjuje Spomenicu o düseldorfskoj zajednici.

Sam autor je veoma zaokupljen temom života i nastanka. To se posebno očituje u crte-

žima koju oživljuju ovo ukusno opremljeno izdanje. Petnaest skica života, njegov nastanak i završetak, cvjetanje i umiranje, ponovno klijanje i nastavak, prošlost i početak novoga dana. Život u raznim oblicima i pojavama oživljuju Bartulovo sjećanje privremenosti, njegovo putovanje tragom jednoga pisma prema mjestu gdje je nekoć sanjao san svoga povratka. Pismo ga je zvalo da bude krizmani kum Robertu kojega je „držao“ prije mnogo godina na krštenju.

Svoje pripovjedačko umijeće A. B. Periša okušao je i u opisu „ponovljenog susreta na rijekama Zapada“, „od naših do naših“. U sjeni stupova Božjega hrama događala se okrepka kršćanske duše. Tu je rasla i Robertova generacija koju ne muči „san o povratku“, niti sniva „san povratnika“. Za njih je umjetnik sročio veoma uspješni recital, čija se praznovodba dogodi prigodom proslave, a ovdje se po prvi put u potpunosti objavljuje.

Ova knjižica je svjedočanstvo da düseldorfsku zajednicu ne sačinjavaju mrtve ni izgubljene duše, nego živi ljudi, žene mladi i djeca. U svojoj iseljenosti oni se okupljaju oko stola Riječi i Euharistije i prepoznaju kao narod Božji i narod hrvatski. Kroz proteklo desetljeće fra Nikola ih je Čurčija tješio i hrabrio. U privremenim domovima, na radištim i u bolnicama saginjao se i brisao prašinu s umornih koraka Krista putnika i patnika, radnika i iseljenika. Zajedno s njima župnik je sanjao san o povratku. Njegov se san ostvario. A onima što ostaju u predgovoru je povjerio da i njihov „povratak čeka zemlja Hrvatska“. **Župljanin koji ostaje**

Narudžbe: HKM Düsseldorf, Van-Douven-Str. 8-10, tel.: 02 11/78 41 21.

Šemsino krštenje i prva pričest

Misionar fra N. Jerkan dariva novokrštenici Šemsi Sv. pismo

Dan Gospodnji, 23. lipnja 1991., bio je posebno dirljivo i svečano proslavljen u Hrvatskoj katoličkoj misiji Wiehl. Sedamnaest-togodišnja **Semsa Kolčaković** krstila se toga dana, primila prvu svetu pričest i na krštenju dobila ime **Veronika**. Posebni obred za krštenje odraslih, s kumovima Jozom i Anđom Pranjić koje je sama izabrala, izmamio je više suza radosnica u prisutnih vjernika. Pater Nediljko Jerkan nadahnuto je propovijedao, pohvalio hrabrost i iskrenu vjeru Veronike. Danas kad su mnogi mlaki u vjeri ili još gore potpuno hladni, Veronika uzima katoličku vjeru posve ozbiljno i revno. Rodila se u Bergneustadtu (kod Gummersbacha). Osnovnu je školu polazila u Bihaću, a u Njemačku se vratila pred nekoliko godina.

Tu sad polazi zanatsku školu. Od svog povratka u Njemačku rado se družila s kolegicama iz HKM Wiehl. Samoinicijativno se počela zanimati za katoličku vjeru, a misionar joj je u svim pitanjima rado izlazio u susret i pobrinuo se za solidnu pouku u vjeri. Šemsa je išla redovito na vjeronauk, Misu, sudjelo-

vala je dvaput na biblijskoj olimpijadi u Frankfurtu. Sama se i kod kuće marljivo pripremala za krštenje i prvu pričest.

Poslije Mise opet smo se svi okupili oko zajedničkog stola u župskom centru. Veroniki-

na mama i prijateljice pobrinule su se za bogatu zakusku. Čitava misijski zajednica sudjelovala je u radosnom susretu, koji je potrajao više sati. Veronika je bila presretna.

Jura Planinc

Socijalni savjetnik...

Reforma mirovinskog osiguranja pred vratima!

1.1.1992. stupit će na snagu mnoge promjene mirovinskog osiguranja, a neke će se primiti tek nakon izvjesnog vremena, pošto počinju djelovati stupnjevito. Reformom mirovinskog osiguranja zakonodavac je pokušao pojednostaviti i ujediniti sustav mirovinskog osiguranja koji je i do sada bio vrlo kompliciran. Tako je od preko 900 paragrafa u novom zakonu ostalo svega oko 320. Evo nekih najvažnijih propisa:

Prilagodba mirovine odnosi se na netto-plaću

Do sada se prilagodba mirovina na rast plaća uvijek odnosila na bruto-dohodak, a u budućnosti će se međutim orijentirati prema netto-dohotku. Praktički to znači da će mirovine kao i do sada godišnje rasti (zbog rasta plaća, ali i životnih izdataka), međutim, neće rasti više nego što rastu plaće. Standard umirovljenika, znači neće rasti brže nego standard zaposlenog stanovništva. Prosječni nivo mirovina nakon, npr., 45 godina osiguranja koji je sada otprilike 72%, smanjit će se na oko 70%, što znači izvjesno oduzimanje za sve one koji mjesečno uplaćuju u mirovinsko osiguranje.

Postupno podizanje starosnih granica

S novom će reformom normalna starosna granica za odlazak u starosnu mirovinu biti 65 godina. Podizanje starosne granice počeo će godinom 2001. Od godine 2004. postupno će se, po tri mjeseca godišnje, u tri koraka, dakle svaka 4 mjeseca po jedan mjesec, podizati starosna granica. Poslije godine 2005., po 6 mjeseci godišnje, u koracima od po 2 mjeseca, dakle svakog drugog mjeseca će se starosna granica podići za jedan mjesec. Krajem 2006. će se starosna granica podići sa 63 godine na 65 godina, a godine 2012., za osobe koje su mogle ići u mirovinu sa 60 godina, podići će se sa 60 na 65 godina. Ovo podizanje starosne granice odnosi se i na žene, koje će dakle u tom pogledu biti jednako tretirane kao i muškarci. Ali, ne zaboravimo, podizanje starosne granice počinje tek godinu 2001., dakle do tada ostaje dosadašnja starosna granica.

Dvostruka fleksibilnost

Fleksibilnost znači elastičnost starosnih granica. U budućnosti ta fleksibilnost neće važiti samo prema gore, već i prema dolje. Osiguranici, prema tome, u budućnosti mogu ići u mirovinu do 3 godine prije normalne starosne granice, ali, ukoliko žele, mogu nastaviti raditi i poslije 65. godine života. Ukoliko budu išli u mirovinu ranije, mirovina će im se za svaki mjesec skraćivati za 0,5 postotka, ukoliko međutim idu u mirovinu nakon 65. godine, dobivat će mirovinski dodatak u visini od 0,5% mirovine za svaki mjesec koji budu dalje radili i prema tome dalje uplaćivali doprinose za mirovinsko osiguranje.

Novost - djelomična mirovina (Teilrente)

Od godine 1992. osiguranici će moći zahtijevati tzv. djelomičnu mirovinu, to znači da će moći nastaviti dalje raditi i istodobno primati dio mirovine. Neće, međutim, smjeti zarađivati iznad određenih granica. Postojat će mogućnost dobivanja trećine, polovice ili dviju trećina od pune mirovine. Što veća mirovina, to niža bit će granica dozvoljene zarade. Ukoliko se bude zarađivalo iznad te granice, mirovina neće potpuno otpasti, nego će se isplaćivati slijedeća, niža, djelomična mirovina, dakle, npr., umjesto polovice, primat će se samo trećina mirovine. Samo, ukoliko se prijeđe najviša granica zarade, mirovina se više neće isplaćivati.

Drugačije ustrojstvo vremena bez doprinosa

Vrijeme primanja potpore radi nezaposlenosti ili bolesničkog novca (Arbeitslosengeld, Krankengeld) smatrat će se kao vrijeme doprinosa, to znači, važit će kao da se prima i dalje osobni dohodak. S njihovim uvažavanjem počeo će se od 1995. Njihovu isplatu preuzet će ured za rad ili bolesničke blagajne (Arbeitsamt, Krankenkasse) i to će u praksi dovesti do povećanja kasnijih mirovina. Pod određenim uvjetima u budućnosti će se uzimati u obzir i ostala vremena bez doprinosa u mirovinsko osiguranje.

Nova vremena koja se uzimaju u obzir (Berücksichtigungszeiten)

Kako određene osobe ne bi bile zapostavljene (npr., majke koje odgajaju malu djecu ili osobe koje se brinu o ostarjelim i nemoćnim) i zbog toga ne uplaćuju u mirovinsko osiguranje, uvedena su nova vremena koja se također uzimaju u obzir i to, npr., vrijeme za odgoj djeteta do 10 godina i za njegu (nemoćnih i ostarjelih) u neograničenom vremenu trajanja. I ta vremena će u dobroj mjeri povećati izgleda na buduću mirovinu, posebno ženâ.

Uračunavanje vremena izobrazbe

Priračunavanje vremena izobrazbe (više škole, studij) poslije 16. godine života bit će u budućnosti ograničeno na maksimalno 7 godina (do sada 13 godina) i bit će vrednovano sa 75% izvršenih doprinosa.

Produženje vremena za odgoj djece

Odgoj djece u budućnosti će se pozitivno ogledati u mirovinskom pogledu jer će se vrijeme za odgoj djeteta od 1992. produžiti na sveukupno tri godine (isto tako i dopust radi odgoja djece - tzv. Kindererziehungsurlaub). Na taj način će svaka žena, a da uopće ne bude zaposlena, odgojem već dvoje djece steći pravo na mjesečnu mirovinu u visini od

mjesečno 180,- DM (to se naravno odnosi na odgoj djece u Njemačkoj).

Toliko u kratkim crtama o predstojećoj reformi mirovinskog osiguranja. Podatke o ovome prenio sam iz časopisa „AD“ 2/1991. Sve Vas prijateljski pozdravljam i želim Vama i Vašim najmilijima mir i dobro.

Vitomir Markota, socijalni radnik

Radosna vijest

Prema starom zakonu za strance, dozvoljava boravak u pasošu, ili pravo na boravak automatski bi se gasili u slučaju ako bi se pasoš izgubio ili zaboravio produžiti na vrijeme. Novi zakon za strance u ovom slučaju donosi poboljšanje, pa se zaboravnost ne plaća tako velikom cijenom kao prije (nekada je to moglo značiti i gubljenje prava na boravak), dakle sada Ausländeramt normalno i dalje produžava vašu dozvolu boravka ili pravo na boravak (Aufenthaltsberechtigung) ukoliko ste kratko zaboravili produžiti svoju putovnicu. Samo u slučaju, ukoliko i nakon opomene Ausländeramta da im pokažete da li je pasoš produljen ili ne, to ne učinite, može uslijediti pravni postupak uskraćivanja daljnje važnosti dozvole za boravak. Uvjeran sam međutim da najveći broj naših ljudi neće dozvoliti da do toga i dođe.

Dobrotvorna večer za mir u Hrvatskoj

Tako je preimenovana priredba, koju je još pred godinu dana pod nazivom „Kroatenball '91“ planiralo Hrvatsko kulturno društvo rajnsko-majnskog područja u Frankfurtu. Prifedbu, održanu 7. rujna, u velikoj dvorani „Volksbildungsheim“, pred pozornicom s velikim natpisom „Stop the war in Croatia“, hrvatskom zastavom s crnim florom i slovenskom zastavom, iskoristilo se za ublaženje nevolja ratnih prognanika u Hrvatskoj. Prikupljeno je od tombole 4303,12 DM te od dražbe nekoliko originalnih slika i rukom oslikanih kristalnih posuda hrvatske umjetnice Ane Horvatiček-Ivanišević „Grupe 69“ iz Zagreba, 2135,- DM. To s ostalim prilozima, **sveukupno 7488,12 DM**, uputit će se u gore spomenutu dobrotvornu svrhu preko Caritasa u Zagrebu. Gosti su večeri bili prof. Stjepan Babić podpredsjednik matice hrvatske, zatim gosp. Mišo Munivra iz kabineta Predsj. Republike te glazbenici prof. mladen Katanić i Dražen Miličević. Predstavnik Slovenaca pozdravio je skup i sa svojima sudjelovao u sabirnoj akciji. Nekoliko uglednih njemačkih političara također je pozdravilo skup i poduprlo sveopći zahtjev za neodgodivim priznavanjem Hrvatske i Slovenije kao samostalnih europskih država. Priredbu je podupro i Gradski ured za multikulturu čija se voditeljica gđa Rosi Wolf-Almanasreh, jasno zauzela za zaštitu Hrvatske od agresije.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Tuča i batine

Nakon što se Mara isplakala, na Stipu izjadala i djecu smirila (ranom zorom doletila s troje uplašene djece u misi-ju), tješi je fra Jure: „Čeri moja, smiri se, sunce ne zaboravlja nijedno selo! Odi s dicom sestrama na kavu. Smišak doduše vridi više neg dobar ručak, al iza toga ćemo vidit dalje!”

„An vidi poganog Stipe”, veli mi fra Jure nakon Marine zgrade s batinama, „ko bi reka da će on, nako sitan, dić ruku na dicu!”

Život u tuđini tereti roditelje i djecu. Stvar obično počne sitnicama: Razno mišljenje o frizuri ili glazbi, želja djece, da smiju sa školom na izlet ili uvečer sat dulje na ulicu. Svuda i oduvijek postoje problemi naraštaja, ali kad djeca rastu u tuđem svijetu i s drugim običajima, a što stariji ne shvaćaju, onda protivnost nazora lako dovede do svađe, tuče i batina.

„Baš ka naša benasta jugoarmija! Mož bit Stipe viruje, da će dicu s batinama popraviti. Pri rata su žandari tili kundakom od Rvata stvorit 'jugoslavene', ka šta njiovi đenerali sad propalu Jugu krpaju bombama! Stidom nek se odjenu dušmani moji i sramotom svojom nek se ko plaštem pokriju, veli psalmista!”

Kako se Mara s djecom nije htjela vratiti Stipi u stan, fra Jure je strpa u taksi pa ih odveze u Bonames, u dom za zlostavljene žene, Frauenhaus. Dok odlaze, mislim u sebi: Lako pred bijesnim mužem spasit jednu ženu i djecu, al kako sakrit i očuvat pola Slavonije od Miloševića i naoružanih četnika?

Jednog jutra dovuče fra Jure Stipu u misiju „na razgovor ugodni naroda rvackog”. Mršav i sitan, ali odrešit, Stipe se pravda: „A štaš drugo neg šamar i kolac, kad te niko ne sluša, neg svak živi po svom ćefu?” Fra Jure će ozbiljno: „Stipe moj, sigurno viruješ, da ti ka jedini imaš briga s dicom. Svaki pišljivi zanat moraš učiti tri godine, al za ono najteže zvanje oca i majke nigdi na svitu nema škole – a neznanje je gore od svake slipoće! Čuj sad ovu o Josipu, Mariji i malom Isusu: Jedva se vratiše iz Egipta nazad u Nazaret – pobigoše prid bisnim Erodom, ka danas cili svet prid komunizmom! – reče Mariju Josipu:

„Jozo moj, tu bi sad tribalo rišit problem odgoja i škole”. Eto k njima jednog Salezijanca: „Dajte nam sina u naše stručne škole, naučit će čitati i pisati, a uz to kaki dobar zanat! Dopleše pivaju-ći jedan veseli Franjevac: „U nas će dite saznat sve o prirodi i ljudima, ka šta je Frano ukrotija vuka i ticama pridika!” Tiho se na kraju došulja Isusovac: „Ako nam date malog Isusa u ruke, postat će karakteran čovik!” Dođoše u Nazaret još drugi redovnici i učenjaci, svaki sa svojim tajnim receptom za nauku i odgoj, dok to Josipu ne dodija. „Ako mu triba zanat, nek uči kod mene stolariju! Pivat i plesat prid Bogom i onako uči s dicom na ulici! A za sve drugo nek se pobrine Duh Sveti, koji nam ga posla u kuću!”

Stipe sluša pa se nasmije: „Jure, lako te bi čakulat, kad si svoj gospodin! Al muči se ti svetkom i petkom na suncu i prašini kake baušte, pa kad uvečer stigneš kući, misto odmora i mira, skoči preda te moja Mara, ka guja prid zečića, dica se skitaju po ulici – kako ih neš ošamarit?” „Stipe”, odvrća Jure, „jedno je ošamarit neposlušno dite, a drugi je par opanaka izbatināt ih na mrtvo ime, tako da pobignu prid ocem ka Isus prid Erodom! Dobar odgoj ne ovisi samo o strogoći! Više se postiže poukom i dobrim savitom, neg batinama. Ako dica koji put pogriše, pouči ih i ispravi, a na početku i oprost. Nasilni odgoj i autoritet nikad ne rode dobrim plodom – vidi ono što se događa u Rusiji! Ne moraš vaik popustit, al si dužan dici jasno reći, što je dobro i što je zlo. Znam, Stipe, odgoj ni igrat balote – kad roditelj nigdi nema za to škole, ka tesar il evo fratar!”

„Uf, moj šjor Ive”, tuži se jednog jutra fra Jure, nakon beskrajnih diskusija sa Stipom i Marom, „lakše ćeš uvirit Miloševića, da je vrime partizanski borbi već davno prošlo i na suncu demokracije izblidilo, neg Stipi dokazat, da se tučom i batinama ništa ne postiže! Al nijedan čovik nije tvrdi orah, sa svi strana ljuskom okopljen – umekša ću ja i našeg Stipu! Al kad promisliš, kake li sramote zbog taki budala!”

Da bih ga utješio, kažem mu kako tuča i batine nisu samo naš problem u tuđini, počnem pažljivo listati sve frankfurtske novine, te ubrzo naiđem na brojne slične slučajeve. „Čujte, fra Jure: Jedan talijanski dečkić evo pokazuje socijalnom

radniku duboke brazgotine po leđima, nakon što ga je otac za svaku sitnicu i grešku štapom batinao! A neki mladić iz Grčke u suzama povjerava svojim znancima da ga je otac okrutno istukao i bacio na ulicu samo zato što se uvečepar puta vratio malo kasnije kući. Ili, evo, ova: Dvije turske djevojke, sestre, od oca i starijeg brata su dobile tako okrutne batine da su morale u bolnicu, samo zato jer su se iz dječje objesti i šale malo našminkale pa se pokazale na prozoru! I tako evo još cijelog niza sličnih primjera kao kod našeg jadnog Stipe!”

„Moj šjor Ive”, veli on, „nerazumni otac je ka onaj afrički seljak, koji se ruga sitnoj koštici i baci je u pisak – al koštica kasnije proklija i naraste do visoke palme, pod koje sjenom otac bi moga sidit pod stare dane! Al srce mora bolje vidit neg oko, a nijedno oko nije tako dobro ka roditeljsko razumijevanje i strpljivost. Odgoj u tuđini nije laka zadaća, u većini slučajeva on plod donosi možda mnogo kasnije, kad dica prebrode burna vrmena lude mladosti. Dobra žetva je roditeljima garantirana, ako s mnogo ljubavi izbjegnju oštre sukobe s dicom!”

Dok se uvečer vraćam s posla, pa mislim o Stipi i drugim očevima, koji sve rješavaju tučom i batinama, a na autoradiju usput slušam vijesti iz Rusije i Hrvatske, padne mi na pamet, u vezi s nasilnim rješenjima, ona tibetska poslovica: „Vladara se poštiva u njegovu kraljevstvu, a mudrog čovjeka na cijelom svijetu!” „Al daj ti to utuvi u glavu Stipi il Miloševiću!”, rekao bi na to fra Jure.

Ivo Hladek

Traži se

Traži se **Pero Rubić**, r. 1926/27. godine u Tomislavgradu. Već duže vremena se ne javlja, pa su mu sestra i njegovi jako zabrinuti. Potražuje ga i Njemački crveni križ. Ako netko nešto zna o g. Rubiću, neka to javi župi u Tomislavgradu ili Uredništvu „Žive zajednice”. Unaprijed hvala.

Über die Dummheit der Mächtigen

Die Generale der sogenannten jugoslawischen Armee, die so ruhmreich und unbesiegbar sei, rätseln darüber, wie kam es zur blamablen Niederlage in Slowenien. Der Zug mit gefangenen Soldaten rollte nach Belgrad. Und die Generalität hat es sich anders vorgestellt und hat „einen ruhmreichen Sieg“ erwartet. War sie so geblendet von ihren Panzern, Bombern, Hubschraubern – von ihren Uniformen, die sie so liebt –, daß sie nicht verstehen konnte, daß man Freiheit mit eigenem Leben verteidigt?

Die Generale suchen jetzt Entschuldigung für ihre Niederlage: Es sind die Österreicher und die Deutschen. Die Deutschen hätten die Waffen geliefert und die slowenische Bürgerwehr ausgebildet. Und sie wollen noch mehr, diese Deutschen: den Drang zum Süden. Da diese Armee bis jetzt von den Feindbildern, die sie an die Wand gemalt hat, gelebt hat, hofft sie auch jetzt zu überleben, wenn auch der kalte Krieg vorbei ist. Aber sie merkt das nicht. Wie soll sie das auch merken?

Diese Armee wurde im Haß erzogen gegen die, die sie jetzt unterstützt haben, gegen den Westen. Es ist grotesk, aber der amerikanische James Baker und die EG-Außenminister haben mit ihren unüberlegten (oder waren sie wohl überlegt?) Äußerungen diese Armee ermuntert, mit Gewalt vorzugehen. Jugoslawiens Einheit muß bewahrt bleiben, sangen sie einstimmig. Also, es war ihr Wunsch, daß diese Diktatur, und mit ihr auch der 10jährige Terror über die Albaner und einjähriger Terror gegen die Kroaten, fortgesetzt wird. Die Einheit eines diktatorischen, bankrotten Staates setzt man über die Menschenrechte hinweg. Und damit es noch grotesker wird, beruft man sich immer wieder auf die Menschenrechte. Im Namen dieser Rechte ist man in den Krieg gegen Saddam Hussein gezogen.

Was ist los mit den Mächtigen dieser Welt? Glauben sie, wir wären so dumm, um das nicht zu durchschauen? Oder sind sie von der Macht, vom Machbaren, so besessen, daß ihnen der Blick für die Wirklichkeit verloren gegangen ist?

Die Einheit

Die Mächtigen, sogar der satte kleine Mann auf der Straße, loben, beschwören die Einheit. Die Einheit ist ein wichtiges Gut, aber nicht das wichtigste und nicht die Einheit um jeden Preis. In Jugoslawien herrschen die Generale. Die Armee ist hoch ausgerüstet. Sie ist auch sehr brutal. Das vereinigte Land ist sehr arm und hoch verschuldet, trotz der Hilfe des Westens, der Kredite, der Gastarbeiter.

Die Großen

Die Sowjetunion ist ein großes Land, aber arm. Es ist mächtig, aber wackelig. Luxemburg ist sehr klein, aber reich. Den Isländern geht es gut ohne Dänemark; den Norwegern ohne die Schweden; den Slowenen und Kroaten (warum nicht auch den anderen?) ginge es gut ohne die Hegemonie der Serben, ohne die militärische Diktatur. Der kleine 1. FC Kaiserslautern ist deutscher Meister geworden. Eigentlich hätte er es nicht werden dürfen.

Der Zerfall der Großen

Auf dem Balkan waren: römisches, fränkisches, osmanisches, österreich-ungarisches Reich. Alle diese Reiche sind zerfallen. Der Zerfall war vorprogrammiert, da es keine Gleichberechtigung der Völker gegeben hat.

In Jugoslawien ist serbisches Reich seit 1918. Seit dem Ende des 1. Weltkrieges gibt es dieses Reich und mit ihm die Unterdrückung anderer Nationen.

Der Zerfall dieses Reiches – je schneller desto besser – wäre von Vorteil für alle Völker auf dem Balkan, die Serben eingeschlossen, und ihre Nachbarn. Der friedliche Zerfall könnte ein Exempel sein für den Zerfall des russischen Reiches.

Heute existiert ein kleines Österreich. Und es geht ihm gut ohne die Slowenen, Kroaten, Muslime und Serben (von Bosnien), ohne die Tschechen, Slowaken, Polen.

Der Zerfall der Großen ist eine Chance für die Regionalisierung. Das Kapital kennt sowieso keine Grenzen. Was

dem Kommunismus, der Katholischen Kirche, nicht mal dem Islam gelungen ist, ist dem Kapital längst gelungen, die nationalen Grenzen zu sprengen.

Widersprüche der Politiker im Fall Jugoslawien

Wie kann man sie verstehen? Sehr schwer. Eine Anekdote soll eine Hilfe sein. Es trafen sich vor 2 Monaten 2 Studienkollegen, 2 Theologen: ein Luxemburger und ein Kroat. Der Luxemburger fragt den Kroaten: „Was wollt ihr Kroaten? Ihr seid ein kleines Land. Wie wollt ihr allein, selbständig leben?“ Und nur die Stadt Zagreb hat zweimal mehr Einwohner als der ganze Staat Luxemburg. Haben Sie diese Anekdote verstanden? – Nein. Ich auch nicht.

Zum Schluß, zum Nachdenken, die Worte des tschechoslowakischen Schriftstellers Milan Kundera: „Man darf sich nicht als Europäer bezeichnen, wenn man nicht gewillt ist, die anderen europäischen Nationen zu kennen, zu respektieren, zu beschützen, und seien es noch so kleine und unbewaffnete wie Island, Dänemark oder Slowenien.“

Mato Kljajić

ŽIVA ZAJEDNICA

Herausgeber:
**Kroatisches Oberseelsorgeamt
in Deutschland** · 6000 Frankfurt a. M. 50
An den Drei Steinen 42 · Tel. (069) 541046

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija
Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
Stanka Vidačković, Ivek
Milčec, p. Stjepan Maleš,
Jura Planinc, Ivan Bošnjak

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina
Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2
Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück · D2384 E · Gebühr bezahlt:

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf